

GAZDASÁGI LAPOK

10. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Március 7.

Az 1915. évi tengerivetéshez.

Eredeti

törzskönyvezett tengerivetőmag,

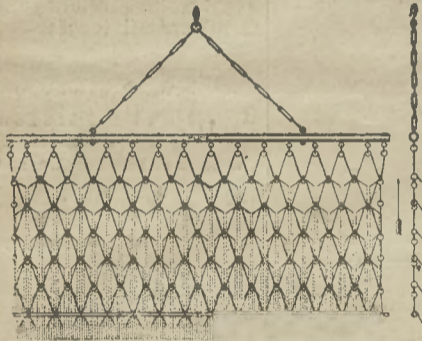
koránérő lófogú tengeri, a rumai uradalom növénynevelő telepén nemesített, az I-ső országos kukoriczakiállításán 1914-ben ARANY ÉREMMEL díjaztatott.

Szállítás márczius közepétől.

Legkisebb eladási mennyiség 50 kg.

Rumai uradalmi igazgatóság.

Szerém megye.

Fontos újdonság!

Szabadalmazott csuklós láncborona acél tagokkal vasgerendelyvel

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszköz.

Kiválóan alkalmas zöld vetések tavaszi boronálására is.

Ismertető árjegyzéket díjmentesen küld:

KUGSES KÁROLY gépműhelye M A K Ó.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös.

Ajánlja: prima gyökeres és sima oltványait,

prima gyökeres és sima

európai nemes vesszőit,

prima gyökeres és sima

Ripária Portális vesszőit.

Az ajánlott anyagok garantáltan fajtiszták, egészségesek és minden betegségtől mentesek.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Kérjen nagy árjegyzéket.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös

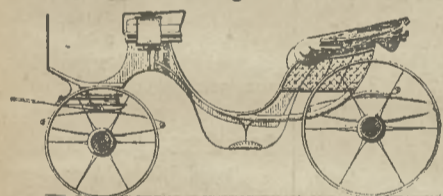
Hanisz Imre-tér (Fő-tér) 14. sz.

Telefon: 204.

Kapható a Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár a „GAZDASÁGI LAPOK“ kiadóhivatalában (Budapest, VIII. József-utca 15.) 2 korona 80 fillérért.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-ut sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becséreltetnek és átalakítások elfogadtatnak jutányos árak mellett. Ugyiszinte mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines géppel szakértő bizottság előtt utáncépe tetünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szabad. dobkosár-betétlécczel.

Kérdezősködéskre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

BÁRDOS és BRACHFELD BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5.

GÖZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gözeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gözekeacélsodronyköteleket 220—240 kg. m²-kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

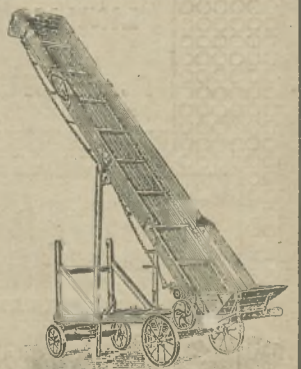
SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.

ELSŐRENDÜ

aratógépek, fűkaszalógépek, szalmakazalozók, szénagereblyék, erőhajtásu kukoriczamorzsolók, mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalata által, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Szőlőoltvány-eladás!!!

kaphatók

SZÉKELY J. JÓZSEF, GYÖNGYÖS (Szt.-Urbánteplom).

A legjobb minőségben és fajtisztán, dus választékban: I. oszt. gyökeres fás-, gyökeres zöld- és sima oltvány, I. oszt. fajtisztá gyökeres és sima **Ripária Portalis** vesszők, I. oszt. sima, egy- és kétéves gyökerű hazai szőlővessző. Régi szőlők pótlására kétéves gyökerű zöld- és fásoltványok **Árjegyzék ingyen!**

Pályázatokhoz csak bizonyítványmások csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Gazdatiszti állást keresek gazdasági iskolai képzettséggel, 34 évi gyakorlattal, a gazdaság minden ágazatában alapos jártassággal bírok. Czukorrépa, dohány és egyéb kereskedelmi növények termelésén kívül állattenyésztés, hizlalásokban bő tapasztalatokkal rendelkezem. Magyar nyelven kívül német, tót és román nyelveket szóban bírom. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal "Sz. A." jelige alatt továbbít.

Nincs Termeljenek minél több takarmányszükség! takarmányrépát!

Díjmentesen küldetik a **takarmányrépatermelés** című könyv és a takarmányrépamag **áránálata**

a viszonteladók által vagy közvetlen **Friedrichswerth uradalom 69.** (Thüringen) által. Azonnal írjatok. Levelezőlap is elegendő.

Hadmentes, nőtlen okleveles gazdatiszt, 10 évi gyakorlattal, mérlegképes kettős könyvelő, perfekt magyar, német; szerb és román nyelven jártas, gépkezelői képességgel, megelőbbi belépésre állást keres. Cím a kiadóhivatalban.

Franko vasuti állomáson eladó:

26 métermázsa konló á 350 korona, 50 métermázsa biborhere á 60 korona, 85 métermázsa zabmentes búkköny á 55 korona, 400 darab éves süldő, 1500 métermázsa tengeri, 100 métermázsa kenderkóró.

12 darab muraközi 3-4 éves kancza osikó.

BÉRURADALOM SÁRSZENTMIKLÓS.

8899. sz. 1915.
Temesvári vásárhirdetés.
Az idei Szt. József országos vásár

folyó évi március 18-tól bezárólag március 22-éig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra március hó 18-ától, osztorbörön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárout, 1915. február hó 15-én.
A városi főkapitányságtól:
Beé Ferencz, főkapitány.

FISCHER és Tszai
faiskolák és szőlőoltványtelepek
Tulajdonosok: ifj. AMBROSI M. és Fischer L. örökösai.
NAGYENYED

A hol a tehenek

elvetélnék vagy borjat vesztenek

ott tartós hüvelyhurut van jelen.

"... Az eddigi kezelési módusok között a Bissulinál való a legjobban ajánlható... A kezelés kevésbé időrabló, kényelmesen alkalmazható, olcsó és biztos czeihoz vezet..."

Graz, Landw. Mitteilungen 1911. 20. sz.
"... Más orvosság eredménytelen, használata után a Bissulin eredményre vezetett..."

München, Wochenblatt des Landw. Vereins 1909. 16. sz.
Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítatik. Óvakodjok a hamisítványoktól. Minden kupocska boríték papírján rajta a Bissulin név. Használati utasítás kórképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

A 32 év óta fennálló **FISCHER-féle**

ZSÁK- és PONYVAGYÁR BUDAPEST, Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok,

valódi amerikai

Manila-kéveketők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánál. Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Első minőségű **ostrai szenet** pontosan szállít **J. Swirczek M.-Ostrau.**

Diszkertkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszternyő-faiskolától. Tulajdonosa **COPONY EDE, KÖRMENDEN.** 120 fajta tölvevélifák, lombfák, díszeserjék kaphatók.

Jó cselédeket

közvetít, ugymint kertészeket, urasági inast, kocsist, lovaszt, szakácsnét, szobalányt, mosó- és vasalónét és mindenféle gazdasági külső- és belső cselédséget. **Várady Márton** elhelyező intézete, Budapest, Múzeum-körút 35. (az udvarban). Telefon: 65-36.

Legkorábbi

székely tengeri

vetőmag vasútra feladva 80 korona. Zsákok és pénzküldemények **Intze Kálmánnak** Uzon, Háromszék megye czeimzandók.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁIN**”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

szőlő

trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**

Ara 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K-**

Utánvétellel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok

kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

HÜTŐTELEP és JÉGGÉP

MINDEN NAGYSÁGBAN ÉS MINDEN CÉLRA, TOVÁBBÁ SÖRÖS ÉS TEJESÜVEG TISZTÍTÁSÁRA

ALKALMAS **PASTEURIZÁLÓ BERENDEZÉS** AZONNAL SZÁLLITHATÓ.

A. FREUNDLICH, DÜSSELDORFI KÜLÖNLEGESSÉGI GYÁRÁNAK VEZÉRKÉPVISELETE:

MUNKÁCSI és BÁNKI OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA.

BUDAPEST, V., KLOTILD-UTCZA 4. SZÁM ALATT. TELEFON: 76-94.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzuk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Égész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETESEKET

a lap kiadóhivatala vesz fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt czikkeket minden utannyomasi jog fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTŐSEG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	89
Tárca. — Epizódok egy aradalmi irnok életéből. — y s.	90
A gépszántás és a háboru. — Vladár Endre	90
Háborus kenyér árpamalátával készítve. — Pettera Alfréd	92
Könyvismertetés	92
Kérdések és feleletek	93
Kérdések: Luczerna a gyümölcsösben. Takarékos gazda	
Feleletek: Vértetés fáról származó oltógally. 1. Ferenczy Endre, 2. Kadocsa Gyula. — Csonthéjas gyümölcsfák ritkítása. 1. Balogh Bálint, 2. Végh Kálmán Mátyas	
Kisebb szakközlemények	98
Hírek	94

SZEMLE.

(A gazdaság legsürgősebb teendői. — Kukoricza minőségi meghatározása. — Pénzügyi hírek. — A viziutak nagy fontossága. — Valami a zöldségtermelésről. — Az OMGE állattenyésztési szakosztálya.)

Míg az őszi munkákat meglehetősen és idejében elvégezték — ugyszólván — országsszerte, addig a már megkezdett tavaszi munkálatokkal nagyobb bajok vannak, egyrészt mert azóta már nagyon sok népfölkelőt behívtak katonákhoz, kik még ősszel idehaza a gazdaságban dolgoztak, másrészt sok lovat igényelt azóta is a hadvezetőség és ma már sokkal nagyobb az igasérőhiány, mint volt október vagy novemberben, de még az ökor- és tehénállomány is megcsappant sok helyen, mert takarmányszükében álló gazdaságok eladták marhájuk egy részét s most igasállathányban sinlödnek. De talán legnagyobb baj az asszonyok tunyasága, kik ölbetett kézzel várják a hadisegélyt és dolgozni nem akarnak. Jellemző p. o. ez az eset is: egy vidéki hizlaló vett a faluban kukoriczát s kihirdette, hogy a ki magtárjába szállítja, az 1 K-val többet kap pr. q; mégis a legtöbb hadbavonult felesége jött az illetőhöz, hogy szállítsa az a 2—3 km.-nyire levő magtárba a tengerit, mert nekik ugyan vannak lovaik, meg kocsijuk is, de férfi nincs, ők meg zsákokat nem emelnek, inkább elfogadják az 1 K-val kisebb árt. Hiába mondta a hizlaló, hogy ne telezsákokkal merjék a kukoriczát, hanem csak féltel, akkor elbirják s munkájuk jól meg lesz fizetve, meg előbb is kapják meg a pénzt, mert az ő igája ma másfelé van elfoglalva. Inkább vártak, de be nem fogtak; ráérték — még van mit enni. Már igazán itt volna legfőbb ideje a hadisegélyügy megrendszabályozásának, meg

a hatósági munkáskirendeléseknek, hogy az országsszerte mindinkább elterjedő lustaságnak vége szakadjon. El kell hatósági kényszer mellett vetni minden darab földet, parlagot, ugart nem szabad hagyni egy talpalatnyit sem. A napibérekét és egyéb szokásos munkadíjakat, de különösen az aratási bért kell sürgősen megállapítani hatóságilag és ha jószerevével nem kötik meg a munkások az aratási szerződést a közgazgatás útján kell őket erre kényszeríteni.

Ezek ma a legsürgősebb teendők hazánkban.

Tudvalevőleg a tengeri maximális árat járásonkint állapították meg. De a maximális árnál magasabb árért is lehet eladni tengerit. A kereskedelemügyi miniszternek 913. számú rendelete megmondja, hogy milyen fajta gabona esik a határárszabás alá s mely tengeri fajtát vették ki a határárszabás alól. Sok helyen nem igen tudnak eligazozni, melyek a kivételek. A rendelet szerint határárszabás tengerinél, egészséges, örlöképes és emberi táplálkozásra alkalmas, de nem apró vagy gömbölyü szemű, kemény (cinquantino, putyi) kukoriczára vonatkozik. Illetékes helyről vett értesülésünk szerint pedig — még közelebről meghatározva — a kormányrendeletileg megszabott és kihirdetett határarak közönséges és lófogu vagy kevert tengerire vonatkoznak, míg a cinquantin, florentini, putyi és aprószemű fehér gömbölyü, tehát általában a kemény tengeri fajták eladási ára szabad egyezkedés tárgya, irányadónak pedig e fajtákra nézve az országos Gazdasági Bizottság által az önként telajánlandó készletekért készpénzben fizetendő métermázsánkénti 30 K-ás ár vehető.

Ez a felajánlás március 15-ig tart, tehát még mindig van idő a bizottságot értesíteni a községi előljárásság útján, mint ezt a hírek között mai lapszámunkban közöljük t. olvasóinkkal.

Azonban nagyon sokan kifogásolják azt, hogy a lófogu tengerit egyáltalán a maximált áru puha tengerikhez csapja fenti rendelet, holott van bizony pedig vajmi sok várfaja a lófogunak s ezek között nagy fáradsággal, sok költséggel kitenyésztett, meghonosított amerikai fajták, melyek sok évi selectio következtében keménységre nézve kiállják a versenyt akármelyik »ugynevezett« kemény kukoriczákkal és jobban örölhetők, mint az aprószeműek, szeretik is őket a molnások, mert korpájuk is aránylag elég kevés. Minden tengeritenyésztő nem adhatja el összes termését vetőmag gyanánt, de legyen meg neki az a joga, hogy fáradsága gyümölcsét jobban értékesíthesse, mint az, ki minden vetőmagválogatás nélkül — ugyszólván — gondatlanul természetette valóban puha kukoriczáját.

A rendeletnek ily értelembeni pótlását jó volna mielőbb kihirdetni, nehogy a magtermelők kedvüket veszítve, felhagyjanak üdvös és közhasznú munkájukkal.

Nálunk a nagy pénzintézetek azon panaszkodnak, hogy sok a betét, már nem is igen szívesen fogadják el, mert nincs kivevő, nem adhatnak a háborus viszonyok szülte bizonytalanságban új kölcsönöket, a vállalkozási kedv pedig lelohadt, pang, nem tudják a pénzt gyümölcsözőleg elhelyezni.

Az osztrák és magyar bank a kamatlábat továbbra is meghagyta 5 ½% kal, pedig talán ha mérsékelte volna egy ½%-kal, előbb akadtak volna vállalkozó társulatok vagy egyének, kik mégis csak belementek volna valami üzletbe, de drága pénzzel nem hajlandók semmit sem kockáztatni.

Rebesgetnek már valamit nálunk is az új hadikölcsönről, azonban még határozott alakban nem jelent meg róla hír; ellenben a német hadikölcsön jegyzése már folyamatban van és ezeket írják róla:

»A második német hadikölcsönre február 27-ikétől március 19-ikéig lehet jegyezni. A kölcsön éppen úgy, mint az első, 5%-os adósságlevelekből és 5%-os birodalmi kincstári szelvényből áll. A kamatozás 1915 július 1-én kezdődik. A kincstári szelvények törlesztése 1915 július 1-én kezdődik sorsolás útján. A kölcsön 1924 október 1-éig az állam részéről fel nem mondható. A kölcsön jegyzési árfolyama 98 márka 50 pfennig. A kölcsönt korlátozás nélkül adják ki. Mindenki számíthat arra, hogy a jegyzett összeget teljes egészében megkapja.«

Azt talán mondanunk sem kell, hogy Németországban még most a háboru alatt is folyik az építkezés, vállalatok keletkeznek stb. szóval megy az üzlet.

Mireánk, magyar gazdákra, kik a viziutak nagyon is csekély száma miatt sokszor panaszkodunk, kivált mostanában, mikor annyszor megváratnak a vasutak minden szállítmányukkal, valóban érdekel bir a következő hír:

»A Magyar Közgazdasági Társaság most tartotta évi közgyűlését Hoszpótzky Alajos miniszteri tanácsos elnöklésével. Az elnök megnyitójában hangoztatta a viziutak fontosságát és szólott arról, hogy a németek és francziák több mint egy milliárdot fordítottak a viziutak fejlesztésére. A németek e tekintetben a sztratégiai szempontokra is tekintettel voltak, a minek most különösen hasznát látják. Kérte a megjelenteket, hogy a jövőben, a mikor ismét béke és gazdasági munka következik, ne feledkezzenek meg a viziutak jelentőségéről, kü önösen a

CASE GŐZ- ÉS BENZIN-SZÁNTÓGÉPEK

GAZDASÁGOS és MEGBIZHATÓ
üzemükkel mindenütt kitűntek. **A jelenlegi munkás- és iga-hiány közepette rendkívüli szolgálatot tesznek a gazdának. Azonnal szállíthatók** a régi normális árban

BŐVEBBET: HAHN ARTHUR és TARSAI, BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 52/B.

Duna—Tisza- és a Duna—Száva-csatorna építéséről. A választmány és a számvizsgáló-bizottság jelentésének tudomásulvétele után a választás következett. Elnök lett Hoszpotzky Alajos, alelnök Halász Sándor, igazgató Mandelló Gyula, főtitkárok Paikert Alajos és Bud János, pénztáros Huszár Gyula, ellenőr Baumgarten Nádor, ügyész Fekete Ignác.*

Erre csak az a megjegyzésünk, hogy egy kis pénzzel és jóakarattal a meglévő folyók egy részét is hajózhatóvá lehetne tenni, vagy meglévő hajózásiakat hosszabb vonalra kiterjeszteni p. o. Vág, Rába, Maros, Száva, Dráva stb. Mederrendezés, kotrógépek jöjjen el a ti országotok.

Valaki következőket írja egyik lapnak:

»Hazánkban három és félmillió hektáron termelnek kapásnövényt. Ez a rengeteg terület oly, sok százezer, kisebb nagyobb parcellára oszlik el, hogy ha azok mindegyikét a neki megfelelő zöldségleve vagy hüvelyes veteménynyel ültetjük körül, oly nagymennyiségű termést biztosítunk magunknak, hogy táplálkozásunkban a jövő évre semmi akadályt vagy szükségletet szenvedni nem fogunk. Azzal a munkával, a melylyel a kapásokat megmiveljük, ezeket is meg lehet mivelní s majdnem teljesen ingyen, minden különösebb kiadás nélkül, jutunk nagymennyiségű ételkészítéshez.«

Ez szép tanács, de kivihetetlen, még karhatalommal sem lehetne magyarjainkat arra kényszeríteni, hogy ismerjük népünket.

Az OMGE állattenyésztési szakosztályában a minap dr. Weisser István egy. m. tanár nagyon érdekes előadást tartott, melyben az emberi élemezés és az állati takarmányozásról szólt. Kifejtette, hogy míg a hatósági intézkedések s a népség saját belátása folytán az emberi táplálkozás hazánkban aratásig biztosítva van, addig az állatállomány takarmányozására nem történt semmi, mert a kormány által a gazdák részére lefoglalt 60% korpát sem érdemlő csekélyesség és a miniszternek az egész meglévő korpakészletet és az összes előállítandó korpát az utolsó porcikáig *le kell* mind foglalni a magyar állattartás érdekében. Zab még a katonalovaknak sem elég, ezt részben kukoriczával kell pótolni. A gazdasági lovak abrakszükségleténél az emberi élelemre szükséges kukoriczára nem sokat lehet számítani, itt úgy, mint katonánál a nyerscukorfogyasztást, melyet a németek már bevezettek, kellene behozni.

De különösen a melasszeetetést tanácsolja úgy a lovak, mint az ökrök, de a tehenekénél is, hisz a melasszeben 6—8% fehérje van, mely a tejelést elősegíti. Határozatlanul kimondta a szakosztály, hogy a földmiv. minisztert sürgősen felkéri, miszerint a bárhol található még meglévő összes melasszekészletet foglalja le és bocsássa a gazdaközönség rendelkezésére. Ezzel nemcsak az abrakhiányon lenne segítve, de a kevésbbé jó és romlani kezdő szalás eleség is iz-

letesebbé lenne téve s feltakarmányozható volna, úgy hogy a nagy takarmányhiányon segítve lenne. Ha ez nem történik meg, a tavaszi erős munkát nem bírják ki az igás állatok!

A gépszántás és a háboru.

A mezőgazda, kit foglalkozási körének természete a konzervatív irány felé terel, megállapodott és jónak bizonyult gazdálkodási elveitől mindig csak kényszerűségből tér el, csak akkor, ha azokkal gazdaságának állandó jövedelmezőségét többé semmiképpen nem tudja fenntartani, vagy ha olyan újabb eszközökre és eljárásokra tett szert, melyekkel régebbi jövedelmét igen nagy valószínűséggel fokozni tudja.

Hogy azok a gazdáink, kiknél a rendelkezésre álló szántóföldterület elegendő nagy, a fogatos szántástól eltérve, mindjobban a motoros talajműveléshez fordulnak, annak ugyan csak az említett körülmény az oka. Napjainkban a *gépszántás* tagadhatatlanul állandóan nagyobb és nagyobb tért hódít. Elterjedésének előreláthatólag nagy lökést fog adni a most dúló háboru, mely a fogatos szántás két főtényezőjében: az igásállatok és a mezőgazdasági munkások számában nagy hiányt fog okozni, még pedig nemcsak a háboru idején, hanem az azt követő béke első éveiben is, tehát akkor, mikor az ország a föld termőképességének kihasználására a legnagyobb mérfékben rá lesz majd szorulva.

Hogy a dolog tényleg így van, azt bizonyítja elsősorban Németország, ahol fokozott igyekezettel szántanak fel szántógépekkel ügyszólván minden talpalattnyi földet, még pedig nemcsak az anyaországban, hanem a már meghódított területeken (Belgiumban) is. A szakkörök nálunk is erősen foglalkoznak már azzal a kérdéssel, hogyan lehetne a háboru évében a talajművelő munkák idején történő elvégzését *gépszántással* előmozdítani. A háboru azonban nemcsak a fogatos erővel szántó gazdáknak nehezítette meg e talajmunkát, hanem talán még nehezebb helyzetbe hozta azokat, akiknek tehervontásra is felhasználható szántógépeit a hadvezetőség hadi célokra átvette és akik megfelelő kárpótlásban eddig még nem részesültek, mert a legtöbb ilyen gazdaságban a fogatszámot a szántógép beszerzése után a minimumra redukálták, újabb szántógépet pedig pénzügyi okokból nem szerezhetnek be.

Természetes, hogy a most összeszedhető és ujonnan munkába állítható szántógépek a hiányzó fogatos erőt *pótolni* nem tudják, mert ehhez a gazdáknak és gyárosoknak rendelkezésre álló és időközben gyártható gépek távolról sem elegendők; jelenleg csak arról lehet szó, hogy a kezünkben levő eszközökkel minél több területet bemüveljünk és

pedig elsősorban ott, ahol arra a legnagyobb szükség van, illetőleg ahol a gazdákat a fogatos erő hiánya a legerősebben sújtja.

A háboruval kapcsolatos eme gépszántás eredményessége elsősorban két dolgon fordul meg: a szántógépek és az üzemükhöz szükséges tüzelőanyag beszerzésének kérdésén.

Ezidőszerint abban a helyzetben vagyunk, hogy szántógépeinket majdnem kizárólag külföldről kell hozatnunk, mert az a néhány hazai gépgyár, mely szántógépek készítésével mellesleg foglalkozik, a fokozott szükségletnek csak elenyésző kis részét képes fedezni. E sajnálatos jelenség okainak kutatása most nem tartozik tárgyalásunk keretébe; ezuttal csak azokra a nehézségekre kívánunk rámutatni, melyekkel a gépszántásra való berendezkedés közben meg kell küzdenünk.

Szántógépeinket eddig túlnyomórészt Német- és Angolországból, valamint Amerikából hoztuk. Angolország főleg gőzekéket és gőztraktorokat szállított, Amerika benzínmotoros magajárókat, míg Németországból egyaránt kaptunk gőzekéket és gőztraktorokat, továbbá robbanómotoros vonóhorgos és merevrendszerű (Stock-rendszerű) szántógépeket is.

Könnyen belátható, hogy Angolország jelenleg nem szállít, de nem szállíthat Amerika sem, mert az angolok a benzínmotoros traktorokat, mint háborus célokra is jól felhasználható vontatógépeket, hadi dugárúnak tekintik. Az egyetlen hely, honnan behozatalra számíthatunk: Németország, bár erre is csak kisebb mértékben, mert a németeknek maguknak is nagy szükségük van most szántógépekre.

A szántógépüzemhez szükséges *tüzelőanyag* egy részét szintén külföldről kell beszereznünk. Németországból hozattuk eddig a gőzgépezemhez szükséges kőszén tekintélyes részét és ugyancsak idegen országokból: Amerikából, Galicziából és Romániából kapják a kőolajfinomítógyárak a motorbenzin előállításához szükséges nyerspetroleumot is.

A *benzinnel* dolgozó szántógépek e pillanatban tüzelőanyaggal alig rendelkeznek, mert a meglévő benzínkészleteket hadicélokra lefoglalták, Amerika nyerspetroleumot nem szállíthat, a Stryl és Sambor között fekvő galicziai nyersolajforrások még az oroszok kezében vannak, Románia pedig sem a benzin, sem az előállításához szükséges nyerspetroleum kivitelét nem engedi meg.

Kísérletek történtek arra nézve, hogy a benzínmotoros szántógépeket benzin helyett *benzollal* tartsák üzemben. A benzol — mely tudvalevőleg a kőszénkátrány egyik desztillációterméke — benzínmotorok meghajtására alkalmas tüzelőanyagnak bizonyult ugyan (melegfejlesztő képessége kb. 9500 kg. Cal., míg a benziné kb. 10300 kg. Cal.), azonban

הנהגות תאוצה TÁRCZA. הנהגות

Epizódok egy uradalmi irnok életéből.*

XXVI. Keresztes háboru.

Nem azokról a történelmi szempontból keresztes háborunak nevezett harcziás mozgalmakról lesz szó e sorokban, melyek a XI. század végétől kezdve, a XIII. század végéig az európai keresztény népek kebelében támadtak és a melyeknek a Szentföld visszafoglalása és a pogányság hatalmának gyöngítése voltak főcéljai; sőt még azokról a fényes és sokszor csillogó gyémántokkal kirakott érdemkeresztekről sem, melyeket a háboruk zajában és tűzkeresztségében érdemel ki hadurától a magyar huszár a Mária-Terézia-rend aranysegélyű fehér keresztjével, vagy a minden oroszok czárjától a kozák a Szent-András-rend keresztrefeszített Szent-Andrásával; nem! — ez a *mezei keresztes háboru*, melyet elmondandó vagyok, azok körül a keresztek körül zajlott le, melyek bár nem gyémánttól ragyogók és bár nem aranyból készítve, mégis sokkal, de sokkal többet érnek a világ összes csillogó hadi keresztjeinél, mert ezek

* Huszonöt ilyen epizódból áll e sorok írójának fenti cím alatt már *második kiadást* is megért könyve, melyet három korona bekiadása ellenében bárkinek portomentesen küld meg Kassáról (gazd. akad.) a szerző: Bölöny Dénes.

a magyar föld kebelén aratáskor összerakott buzakeresztek, a melyekben rejlik Isten-áldás milliókat, sőt ennél sokkal többet, — milliárdokat ér a magyar nemzetnek, a magyar gazdák összességének; — viszont azonban mégis háboru volt és hogy nem folyt vér a csatamezőn, ez csak annak tulajdonítható, hogy jó lovaink voltak és... mert az öreg tisztartóm, mint több kapitulációt kiszolgált egykori bakastrázsamester, azt tartotta: »Szégyen a futás, de hasznos«.

Háboruságban óriási fontosságú a mappa, a térkép és mivel itt háboruról lesz szó, szigorú kötelességemnek ismerem, a harc színterét legalább szavakkal vázolni.

A háboru színtere: Csongrád megye Felgyő községének északkeleti magaslata; ha ugyan magaslatnak lehet nevezni azt a földhullámot, melynek némileg kiemelkedő hátán terült el a Farkasgulyaakoli 152. számú 50 holdas buza-tábla. E táblán állottak, igaz nem hadirendben, de annál kövérebb és annál tömöttebb sorokban a buzakeresztek az Ur 1890-ik esztendejének Szent-Jakab havában. Tulajdona volt pedig a föld néhaivaló gróf Károlyi Sándornak, az egykori híres kuruczgenerális utódának, kit a magyar gazdák röviden csak »*gazdagróf*«-nak neveztek azokért a magas, igazi gazdai kvalitásokért, melyek őt diszítették és a mely tulajdonságok őt a magyar gazdák vezérévé tették. Az éles ítélőképesség, mindentudás, minden

íránt érdeklődés, mindenütt jelenlévő pedig gazdatisztjei előtt — rövidesen szólva — kuruczgazdává tették az »*öreg kegyelmest*«, kit magunk között (a testvéruradalmak akkor még légiónyi gazdatisztjei körében) csak így szoktunk volt nevezni, megkülönböztetésül unokaöccsétől, későbbi mostohafiától, gróf Károlyi Lászlótól, a majorátus, a régi István-ági uradalmak jelenlegi urától.

Nem hiába volt kuruczgenerális ivadéka az én egykori grófom, mert a kuruczság nemcsak rajta, de még azon az öreg tisztartóján is megéreztem, ki mellett hosszú három évig ifjuuraszkodtam alföldi irnokkoromban és a kinék szigorúságához képest a katonai regula sokszor melegengető anyai szeretetnek tetszett.

Ezen térképi tájékozódás után látjuk tehát, hogy a színhely a délibábas Alföld, a buzakalászt termő magyar Kánaán kellős közepe, Csongrád megye, a Csongrád város tőzomszédességében fekvő Felgyő, mely pusztát rövidesen csak »gyevi major«-nak nevezett a környék népe. Mielőtt azonban a pusztába betennők a lábunkat, nézzünk körül Csongrádon, mert e mezei keresztes háboruhoz onnan rekrutálódik a kaszás népfelkelők bandája. Csongrád színmagyar népe a legaczelosabb inu magyar munkáskarokat mondhatja magáénak és hire nemcsak a haza legtávolabbi megyéiben volt ismert, mint kubikosoknak, hanem sokszor Német-, Olasz-, sőt Oroszországban is kubikolt a csong-

kérdés, előállítható-e olyan mennyiségben, hogy a benzinhiány pótolja, anélkül, hogy ára túlságosan emelkedne?

A benzinmotorokat *spirituszszal* üzembe helyezni csak bizonyos szerkezeti átalakítások után volna lehetséges, mert míg a spirituszmotorok általában 13—15 atm. kompresszióval dolgoznak, addig a benzinmotorokban a beszívott robbanó keveréket a benzin nagyobb gyúlékonysága miatt csak 4—5 atmoszféri nyomásig nyomhatjuk gyújtás előtt össze, azonkívül az üzem kezdetén a gépet egy ideig — míg kellően fel nem melegszik — benzinnel kell járattunk. Végeztek kísérleteket olyan robbanómotorokkal is, melyekhez borszesz és benzol keveréket használtak (85% borszesz és 15% benzol). E gépek tüzelőszerszerezése elég kedvező volt ugyan (kb. 0.35—0.36 kg. lóerőnként és óránként), azonban az égéstermékek a hengert gyorsan bekormozták, azonkívül hűvös időben a folyadékkeverék folyékonyaságából veszít és különösen indításnál nehezen porlasztható el. Ezért az ilyen fűtőanyagkeverékkel dolgozó gépek nem is tudtak maguknak tért hódítani.

A folyékony tüzelőszerkezetek között említést kell tennünk a nyerspetroleum egy nehezebb desztillációtéréről, illetőleg maradványáról: a *nyersolajról* is. Ennek az anyagnak jelenleg egyedüli behozatali helye Románia. Románia a nyersolaj kivitelét megengedi, valószínűleg azért, mert a nyersolaj már nem tartalmazza magában a hadi célokra most annyira szükséges benzint. A gazdák azonban e látszólag kedvező körülménynek a gépszántásnál nem sok hasznát vehetik, mert nyersolajjal dolgozó és nálunk kipróbált szántógép az egyetlen Gibás-féle kétlokomotivos rendszerűn kívül ezidőszertől nincsen. Ennek oka főleg technikai akadályokban rejlik. A közönséges, alacsony nyomású nyersolajmotorok ugyanis — ha nem kezelik őket gondosan, igen hamar elkormosodnak és gyakori tisztogatásra szorulnak. A modern és tökéletes Diesel-rendszerű gépek pedig majdnem mind *álló* elrendezésűek és jelenlegi alakjukban szántógépmotoroknak nem alkalmazhatók. Magasnyomású (Diesel-rendszerű) nyersolajmotorral dolgozó szántógépünk ezért valószínűleg majd csak akkor lesz, ha sikerülni fog szántási célokra is alkalmas, többhengeres gyorsjárata — tehát könnyű — magasnyomású nyersolajmotort készítenünk.

A robbanómotorok között — a spirituszmotoroktól eltekintve — *hazai tüzelőanyag* csak a *szivógázmotorok* tarthatók üzemben. E gépek fűtőanyagát tudvalevőleg a gázgenerátorokban fejleszthető *generátorgáz* képezi, melyet túlnyomó részben antracitból, kokszból, faszénből és jóminőségű fekete szénből állítanak elő. Előállítható azonkívül egyes barnaszénfajtákból is, ha különleges eljárás-

sokkal gondoskodunk arról, hogy a generátorgáz a mellékterményképpen keletkező nehéz, kátrányos szénhidrogénektől kellően megtisztuljon. Sőt újabbban a tőzeg, kukoricacsutka és szalma felhasználásával is kísérleteznek. Könnyen belátható, milyen előnyökhöz jutna a gazda, ha e kísérletek eredményre vezetnének és ha sikerülne a gazdaságokban sokszor feleslegben levő szalmával és kukoricacsutkával — tehát otthon természetesen fűtőanyaggal — gazdasági erőgépeit üzemben tartani. Szívógázzal dolgozó szántógépek gyártásával újabbban egyik hazai gépgyárunk foglalkozik, mely a generátorgáz előállítására e gépeknél faszén használna.

A háborúval kapcsolatos fűtőanyaghiány legkevésbé érinti a *gőzszántógépek* üzemét és így azok a gazdaságok járnak aránylag legjobban, melyek gőzszántógéppel rendelkeznek, mert a németországi és hazai szénbányák elegendő mennyiségű szenet tudnak felszínre hozni és kőszénből elegendő nagy készletünk van még itthon is.

Általában mostani rendkívüli helyzetünkben ugyszólván az egész gépiparban a gőzgépek üzemé van leginkább biztosítva a tüzelőszerszerezés ellen, mert — a hidroelektromos műveket nem tekintve — a nyersanyag részben *hazai* földből, részben szövetség államtól szerezhető és függetlenek vagyunk az ellenséges indulatu külföld kényekedvőtől. Sőt még béke idején is előfordult, hogy a benzinmotorok gazdaságosságát illuzórikussá tette a benzinárak rohamos emelkedése és nagy ingadozása. A gőzgép fűtőszere: a szén könnyebben beszerezhető és ára állandóbb, sőt pillanatnyi szénhiány esetében ideiglenesen esetleg más tüzelőanyagot: fát is használhatunk, lokomobiloknál pedig szalmával is fűthetünk — feltéve, hogy gépünket túlságosan nem terheljük meg. A gőzszántáshoz — sajnos — szalmát csak elvéve használhatunk (az u. n. körülfogó rendszereknél), mert a nagy térfogatu szalmát a helyzetét minduntalan változtató szántógéphez oda szállítani meglehetősen nehézkes. A szalma-fűtés a gépszántásnál akkor fog nagyobb jelentőséggel bírni, ha majd sikerülni fog a szalmát valamilyen komprimáltabb, tömöttebb brikettszerű alakban elégetnünk.

Összefoglalván végül az említetteket, levonhatjuk a következtetést, hogy a háború idejében legnehezebb lesz a benzinmotoros szántógépek üzemeltetése; kevesebb gondot fog okozni a borszesz- és szivógázmotor-üzem és előreláthatólag legkevesebbet a gőzgép fűtése. Ha már most e mérlegelést más gépüzemekre is általánosítjuk és ha számbavesszük, hogy a benzint és nyersolajat külföldről kell hoznunk, borszeszt, fát és szenet pedig itthon is beszerezhetünk, akkor — vizierőműveinket is belevonva — azonnal

kaszások nem látszottak ki a rengő buzatengerből és csak úgy omlott, dőlt a vastag rend gyors egymásutánban fel-felvillanó kaszáik nyomán, és a marokverők alig győzték félrerakni az élő gabonáról az aransárga markokat. Csakugyan csak pillanatokra bukkant fel a láthatáron a kaszások feje és az is csak addig, míg verejtékező homlokukat megtörölték és míg kaszájukat a fenkövel végig simogatták, mire a kasza pengését ismét felváltotta az irgalmatlan munka, a törtetés... a küzdelem... az elsőségért. Mert az első táblában elért munkagyorsaság biztosította a további sikert, a gyors haladást, a könnyebb munkát. A ki ugyanis az első táblában legelőször végezte be a kereszttraktást, az már nem huzott többé sorsot a következő táblák nyilasaira, hanem *választotta* a legtalponállóbb, legtisztább nyilast, a hol egy kaszavágásra sem kellett nekiforogni a dült életnek, hanem dolgozhatott ki-ki, mint a zsinór, nyilegyenesen. A ki nem látott ilyen munkát, az alig hiszi el, hogy igaz, a mit irok, hogy gyilkos munka az, a mit ilyenkor végeznek az aratók. Pedig az!

Nincs ott olyankor egy árva szó sem, — legfeljebb egy-egy elfojtott káromkodás, ha valami baj történik a kaszakészletben, — de a másik pillanatban a sorból kilépő helyére pattan az utánkövetkező kaszás és megy... halad... a banda tovább... előre... a kenyérért... az elsőségért.

Az aratásnak két hétben csak jó időért regeb

láthatjuk, melyik oldalra billen az előny, élénken bizonyítván, hogy az a nemzet a legserencsésebb, mely az életműködéséhez szükséges energiaforrásokat idegen országoktól függetlenül, saját magában, hazai földjében képes megnyitni.

Vladár Endre.

Háborus kenyér árpamalátával készítve.

Irta: Pettera Alfréd, jószágfelügyelő.

Ismétlésekbe nem akarok bocsátkozni és nem sorolom fel, hogy kormányrendeletileg mily kevert lisztből szabad csak a mostani háborus időkben kenyeret sütni, meg volt az már írva e lapokban, tudjuk ezt már valamennyien. Azonban hivatkozva azon eljárásokra, melyeket e lapoknak mult (1914.) évi 47. és 48-ik számában megjelent »Okszerű kenyérekészítés tervezete, különös tekintettel a háborúra« című folytasásos cikkemben kifejtettem, újból felveszem a fonalat ott, hol akkor abban hagytam s bátorkodom e tárgyról még a következő gyakorlati dolgokat elmondani.

Tény az, hogy ha a lisztkeverékek bármelyikéhez, utasításaim szerint, árpamalátakivonatot teszünk, azt bedagasztjuk és így sütjük meg a kenyeret, az legkevesebb 10%-kal nagyobb emészthetőséggel fog bírni, mint a közönséges módon készített kenyér.

Tekintve, hogy az idén a burgonyát majdnem kizárólag mindenütt használják a kenyérfőzésnél, nagyon ajánlható a burgonya nagy keményítőtartalmának egy részét cukrosításhoz alávetni s ezzel a burgonyakenyér értékét emelni. Ugyanez áll a buza-, rozs-, árpa- és kukoriczalisztek keverékére nézve is.

Igy az árpát háromféle módon használjuk, részben mint lisztet, másrészt sörgyártásnál malátázásra és harmadszor a kenyérfőzésnél annak tápértékét és emészthetőségét emelendő. A maláta felhasználása azonban különböző legyen és alkalmazkodjék a fogyasztó izléséhez. Ezen kenyérelőállítási mód különösen a kórházak részére ajánlható, de bizonyosan ugy a hadseregben, mint a lakosság között is előnyösen lehetne terjeszteni. Különösen alkalmas hajókétszersült, komiszkenyér és tartós sütemények, valamint konzervek készítésénél és nagyon értékes ezen módszer kukoricza-, hüvelyes- és burgonyalisztnél.

Az árpamaláta használatának az az előnye, hogy ecetsavas erjedés sohasem jön létre, hanem mindig csak szeszes- (alkoholos-) vagy tejsavaserjedés keletkezik. Azonban az árpamalátának használata bizonyos mérték szerint kell, hogy történjék, miért is néhány gyakorlati példát sorolok fel alábbiakban.

I. 1% árpamaláta, 27% árpaliszt, 27% rozsliszt, 18% burgonya; a kovászhoz 27% rozsliszt, 13% víz.

II. 1.2% árpamaláta, 24% burgonya, 25%

imát a munkások ajka, csak eső ne akadályozza a kenyérkeresetet!... és ha még a hold éjjeli mécsfénye is segítségére jön az aratóknak, úgy a páronként számított 16 katasztrális holdnyi terület learatására nem is kell egészen két hét, mert rogyásig menő odaadással megy aratóskor a munka a gyilkos meleg napok felfasztó és perszelő hőségében is. Csak délelőtt 10-től délután három óráig pihen és alszik ilyenkor az aratómunkás egy-egy kereszt vagy felvert kéve arasznyi árnyékában, különben egész éjjel és nappal dolgozik. És különös! hogy még ily emberfeletti munkaközben is szeret csalafintáskodni az aratómunkások egy-egy csoportja.

Sokféle hájjal megkent emberekből volt összeállítva 1890. év nyarán a Rác Mátvás bandája, kinek kirakott keresztjei az aratás derekatájától fogva már messziről kiabáltak a szálló madárnak és a jó szemű gazdának egyaránt. Ezekre a legmagasabb, meg nem rokkant vállas keresztekre, mint az erdő fái közül kimagasló sudár jegenyére szállott a társai tarlón legegése felett vigyázó ör-vadgalamb, ezeken csörgött az egerésző társait a közelgő veszedelemre figyelmeztető fecsegő szarka, ezeket vettem én is észre keresztolvasási lovaglásaim és pusztában tett bolyongásaim közben és jelentettem be kötelességszerűleg tisztartómnak, ki nagyon megdicsért szemességért, de egyszersmind szigoruan lelkemre kötötte, hogy el ne áruljam senkinek, hogy észrevettem a dolgot.

rádi nép a fagy kiengedésétől — az aratási hónapot kivéve — egész befagyásig. Az aratást megelőzőleg aztán Péter-Pálra úgy gyűlt össze a csongrádi nép a világ minden tájáról, mint a méheraj és az egész év mindennapi kenyerét biztosító kasza foglalta most el az ásó és talicska helyét az izmos kezekben.

Tizenhat bandában kilenczvenhat pár aratót szerződöttetett le Dányi Márton aratógazda az 1889-iki karácsony hetében a gyevi uradalomnak, hogy az 1890-ben learatandó 1600 hold kalászoszt 16 nap alatt learassák. Kerek ezer katasztrális hold területen ringatta a tiszai szél az aczélos, piros szemű buzaszemmel telt kalászokat a gyevi laposokon, midőn a Péter-Pált követő szerdai nap hajnalán majdnem 200 emberrel lett népesebb az uradalmi határ.

Az aratás felügyeletével Forgó csószta bizta meg az öreg tisztartó, kinek nem a dologravaló biztatás volt a teendője, hanem a munka szerződésben megszabott teljesítésének ellenőrzése, meit nem kell ott biztatás, a hol csongrádi ember aratott, haladt, égett ott a munka emberfeletti módon. A 36 holdas nagyságu táblákat 16 egyforma nagyságu nyilasra lépte ki és csóvázta fel Forgó és az először aratandó tábla kezdő nyilaira sorsot huzott a legfiatabb képesleány — és e pillanattal megindult a kenyérkereset, az aratás égő, lázas, fáradtságot nem ismerő munkája, hajszája. Mert az már nem is munka, az hajsza volt. A derekban meghajlott

rozsliszt, 25% árpalaszt, a kovászhoz 25% rozsliszt és 13% viz.

III. 1% árpamaláta, 22% árpalaszt, 22% burgonya, 20% rozsliszt, a kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

IV. 1% árpamaláta, 44% rozsliszt, 10% burgonyakeményítő, 20% árpalaszt, kovászhoz 25% rozsliszt és 13% viz.

V. 25% burgonya, 25% rozsliszt, 25% árpalaszt, kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

VI. 25% kukoriczaliszt, 25% burgonyalaszt, 25% rozsliszt, kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

VII. 30% rozsliszt, 20% kukoriczaliszt, 25% burgonyalaszt, kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

VIII. 22% árpalaszt, 22% burgonya, 21% rozsliszt, 10% buzaliszt, kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

IX. 22% rozsliszt, 22% árpalaszt 9% kukoriczaliszt, 22% burgonya, kovászhoz 25% rozsliszt, 13% viz.

A kenyérfőzés malátadarával a következő: Az árpamaláta, ha aszükségletkisebb, mozsárban törendő meg, nagy üzemenkél azonban malomban darálendő meg, vagy zuzatik össze; azután a megkívánt mennyiségű (60–70° C.-ra felmelegített) vízzel leöntve 5–10 percig kevertetik és ezt követőleg 1–2 óra hosszat állva hagyatják. Az így létrejött malátakivonat le lesz merve (vagy öntve) és azután liszthabarcossal, vagy nyers avagy főtt burgonyával bekeverve, miután ismét egy óra hosszat állva hagyatják valami meleg helyen. Ezen idő leteltével mindenki meggyőződhetik, hogy a burgonya keményítőtartalma mily nagy mértékben változott cukorrá és (gummivá) mézgává.

Ezen keverékbe préselt- vagy sörlesztő, avagy savanyukovász a felhasználandó liszt $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{3}$ részével lesz bekeverve, ily módon az erjedés megindítatik. Mindezen munkálatok meleg és lehetőleg egyenletes hőmérsékletű helyiségben végeztesse. Midőn az erjedés a fenti keverékben már élénken megindult, azt a kenyér tészta-jához felhasználjuk és szokásos módon kidasztjuk és a kenyeret vagy kenyereket elkészítjük, kiszakasztjuk.

A tészta cukortartalma az erjedés (kelés), valamint a sütésnél is előnyösen hat.

Példa.

Kis háztartások részére 3½ kg. kenyérhez — két kenyér à 1 és háromnegyed kg. — szükséges:

$\frac{3}{4}$ kg. árpalaszt
2¼ » rozsliszt } vagy 3 kg. kevert kenyérliszt
egy harmad kg. burgonya, főzve, hámozva, szétzuzva vagy husvágón keresztülhajtva; 4–6 evőkanálnyi árpamaláta, mely mozsárban jól megtörendő. Végül három dekagramm sajtolt élesztő vagy egy negyed kg. savanyu kovász és szükség szerinti só 4–6 dekagr. Az eljárás a következő: Reggel nyolcz órakor készítették a malátakivonatot. 4–6 evőkanálnyi malátadara egy liter

60–70° C. melegvízzel le lesz öntve, öt percig keverve és azután lehetőleg 40–60° C. meleg helyiségben két óra hosszat állni hagyjuk.

10 órakor leszüretik a malátakivonatot és 30–40° C.-ra le lesz hűtve, burgonyával keverve.

Azután a szükségeslő liszt- és burgonyamennyiség egy negyed – egyharmad részével és élesztővel lesz bedagasztva és este 6 óráig 20–35° C. meleg helyiségben az erjedés folyamán átengedve.

Este hatkor ezen ritka s erjedő tészta a többi liszttel és burgonyával és mintegy háromnegyed liter vízzel megdagasztva, nyolcz óráig meleg helyen állni hagyatják. Midőn is az egész tészta két egyenlő kenyérre kiszakajtván, 10 dekagr. liszttel behintve, szakajtóba helyeztetik és két óra múlva a sütőkemenczébe tehető vagy a péknek lesz átadva. (Ezen műveleteknél a hőmérő használata a kenyérfőzés sikerének egyik kelléke.)

Nagy üzemenkél tanácsos bizonyos tartalékok naponta félretenni a malátakivonattól és ezt a kenyérfőzést készítésnél — részben víz helyett — felhasználni.

A sütőárak készítésénél, ha malátakivonatot használnak, a dextroze- (mézga- és cukor-) tartalom 5–25%-ig emelhető és ezzel a kenyér emészthetősége is ugyanannyival — viszonyítva a közönséges kenyérhez.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a magyar és osztrák birodalom lisztüksége egy évben 95 millió métermázs és ha csak átlag 10%-kal javítható meg a közölt methodus által ezen mennyiség emészthetősége, vagyis, hogy kenyér és tészta oly alkotórészei válnak emészthetővé, melyek különben a szervezetek által fel nem használtak volna, akkor szemünkbe tűnik ezen módszernek nagy közgazdasági és egészségügyi haszna.

A háború idején, midőn nemcsak a könnyebben emészthető buza és rozs, hanem az árpa, kukorica, rizs- és burgonyaliszt vagy burgonya használnak kenyérfőzésre, mely anyagok helytelen keverésaránya vagy nem helyes módon eszközölt elkészítési eljárás folytán nehéz, keletlen lesz a tészta és nehéz emészthető a kenyér, most van ideje a rendszeres módszer szerint készült malátás kenyérnek. Ezen kenyér külsőleg semmiben sem különbözik a rendes kenyértől. Ize, a szerint, mennyi maláta van benne, többé-kevésbé édeskes, e szerint kisebb vagy nagyobb likacsokkal bir, hygroscopicus, hosszabb ideig friss marad.

Buzalisztból vagy nagyrészt ebből készült malátás kenyér hasonlóan laza, könnyű, porhanyó, likacos, mint a rendes jó kenyér. A burgonyával, árpával és kukoriczaliszttal kevert kenyér tömöttebb és csak 2-ik napon nyer izletességében, mi aztán hosszabb ideig meg is marad. A malátakenyér héja erősebb és likacosabb, mint a közönséges kenyéré, kívülről barnább a cukor karamellá változása következtében. Kis adag maláta alig érezhető édességet idéz elő, de elveszi az ecetesedés lehetőségét, az izlés vagy

nyilashoz értünk, kaszára kapott a már akkor ott tolongó arató és ha idejekorán el nem vágatunk, talán ott hagyjuk mindnyájan a fogunkat. . . .

Másnap megjelent a fősolgabíró erős csendőrcsapattal és a Rác-banda tagjait vasraverék. Engem áthelyezett az öreg egy békésmegyei kerületbe. . . . A cséplés befejezése után öt helyen égett le a szérű az uradalom területén. . . . véletlen folytán. . . . ?!

Hogy Forgó csőzt ez eset után nagyon megforgatta az öreg (értett hozzá!) ezt talán mondanom sem kell? — valamint azt sem, hogy engem sem sorolt Forgó a legjobb emberei közé — azt már azonban leirom, hogy a jövő évi aratásnál már nem ő volt az aratócsőz, mert a novemberi cséldfogadás forgószele elsodorta más vidékre, más gazda kenyérét enni.

Nem lesz érdektelen talán ha végül elmondom, hogy hogy is készült ennek a mezei kereszt háborúnak rugója, — a kirakott kereszt.

Ott, a hol a legszebb a nyilasban az élet, a hol talpon és minden gaztól mentesen áll a buza, ott gondosan aratják le és még féltőbb gondnal, minden kuszálás nélkül kötik igen erősen nagy kékbe a szinarany tisztaságú Isten áldását. Ezek a kereszték összerakáskor nem tűnnek fel, mert minden két jó laposra letédelnek, leülnek, tehát laposra nyomnak a mun-

a czél érdekében tetszés szerint lehet emelni az édességet, mi p. o. betegeknek, gyomorhajosoknál sokszor jó, de hajókétszerszűntnél is esetleg ajánlatos lehet.

A borsó vízben főzve megdagad, ha hozzáadunk bizonyos kismennyiségű malátát, ize és emészthetősége javulni fog. Tessék kísérletet tenni.

A többi gabonanemet is lehetne malátáznai, pörkölni és darálni s ezen gabonamalátákkal is kísérleteket tenni. Azt is meg lehetne próbálni, hogy gabonaszemeket megpörkölje és megőrölve hozzákeverésnek az egyes lisztfélékhez.

Mindezen kísérleteket mielőbb meg is kellene ejteni a sütőipari kísérleti állomásokon, hogy a legkönnyebben emészthető és legtáplálóbb kenyér készítési módját kitalálva, ugyszólván a kenyérsütés optimumát közölhessék úgy a polgári lakossággal, mint a hadsereggel, mi az általános jólétet nagyban előmozdítaná.

Egyik másik cikkemben leirt lisztkeverék ugyan most nincs engedélyezve ezidőszert, azonban, ha a háború okozta lenyugózástól felszabadul a közélet, mindenestre melegen ajánlanám valamennyi receptemet úgy kisebb háztartásokban, mint nagyobb pékműhelyekben vagy kenyérgyárakban is kipróbálni s hiszem és reményelem, sőt mi több, meg vagyok győződve, hogy a malátakenyér hódítani fog minden vonalon.

(Nem egészen szakmánkba vágó dolog ily részletességgel foglalkozni, inkább háztartási vagy ipari munkával, — a kenyérfőzéssel — de ezen új és valóban jónak ígérkező módszernek megismertetésével némi szolgálatot véltünk teljesíteni t. gazdasszonyainknak.)

Szerkesztőség.)

KÖNYVISMERTETÉS.

Magyar statisztikai közlemények új sorozatának 52 kötete most jelent meg, mely a magy. szent korona Országainak 1910. évi Népszámlálása harmadik részét foglalja magában. A népesség foglalkozása részletesen és a vállalati statisztika. Ára 16 K. Az 1314 oldalra terjedő hatalmas kötet mindeféle foglalkozásokról számszerű képet nyújt s összehasonlítja az adatokat a 10 év előtteiekkel (1890-ikiakkal). Az őstermelés, bányászat, ipar és forgalom körébe tartozóknak jegyzékei mindenféle részletekre kiterjednek s külön kimutatják az önállókat, az otthon mások részére dolgozókat, házi- és népiparral foglalkozókat, vándoriparosokat stb. és mindezeket törvényhatóságok szerint csoportosítja is. A földmívelést üzők száma — természetesen — a legnagyobb, kivált ha hozzávesszük azokat is, kik mint mellékereseti ágat karolták fel a talajmívelést vagy állattenyésztést. De bámulatba ejt e könyv gazdag tartalma sokakat, kik a statisztika berkeiben nem igen szoktak sétálgatni, hogy mily sok mindenféle ipar üzetik szép Magyarországon és

kások, de később a többi kereszték, melyekben az alföldi buja buzaföldeken rendszeren sok az aczat, nád, földibodza, megrokkannak a nedves, leveles gazok összeszáradása után és ekkor kezdenek mind jobban és jobban kiemelkedni és lesznek szembetűnők, a nagy szakértelemmel készült keresztremek. Hogy nem veszne kárba az aratók ily irányú remekelése az álmos gazda részvétele mellett, mutatja az, hogy próbám szerint a kirakott kereszt kétszer annyit is ereszt, mint a többi.

Rác Máttyást jó egy néhány év múlva egy szatmármegyei uradalomban láttam, mint gulyásszámadót egy éhbetetlen tisztartó keze alatt; képelem, hogy falnak állította a kirakott keresztet atyamestere!? a ki nem akart rám ismerni, csak sunyin pislogott rám széles karimájú kalapja alól, de lábán akkor is *kubikos papucs* lefegett. Forgó ugyancsak Szatmárba került, a mint tudom gazdának Rác Máttyához nem messze; — úgy látszik a rokonlelkek vonzódnak egymáshoz? . . .

Alföldi ifjuuraskodásomnak ez a mezei kereszt háborúja jutott most eszembe, — mikor a népek csatáját vivja a világ, — midőn annyi ágyu torka, midőn annyi puská csőve dönti halomra a hadi rendeket, — midőn oly dus aratása van a halál kaszájának. . . .

. . . . y s.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzandók.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden oszikkért az utánnomás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
A kiskárpáti szarvasmarha. — Kövy József	37
A csicsóka, mint sertéstakarmány. — Horog Márton	37
Könyvismertetés	38
Kérdések és feleletek	38
Kérdések: Lótakarmányozás. H. A.	
Feleletek: Szilvacsefretetés. csy.	
Kiseb szakközlemények	38
Hírek	39

A kiskárpáti szarvasmarha.

I.

Ha a gazdasági haladásnak mértékegységét azokban az eredményekben keressük, a melyek újabb mezőgazdasági irányzatok avagy állattenyésztési czélok megvalósításában nyerne kifejezést, bizvást elmondhatjuk, hogy egy tájfajta kialakulása, keletkezése egymaga is oly eredmény, mely egy vidék, országrész fejlett gazdasági állapotát tanúsítja. Igaz ugyan, hogy pusztán egy tudatos tevékenység egyedül még nem képes arra, hogy ily értékes eredményt tudjon felmutatni, de pusztán a véletlennek sem lehet tulajdonítani azt, hogy ilyen, föltétlenül értékesnek mondható eredmény előállhasson. Ahhoz, hogy p. o. egy tájfajta létesülhessen, szükséges, hogy a talaji és éghajlati viszonyok kedvező volta is segítségünkre legyen, szükséges, hogy az állattenyésztés minden más föltétele — kedvező fekvésü és flórájú legelők, egészséges ivóvizek, csontfejlesztésre alkalmas takarmányok (tehát természetesen nem szegény talajok), a lakosság állatszeretete, mint legegységibb követelmény — meglegyen, mert hisz ezekben a tényezőkben leli meg majd a tudatos gazdasági munkálkodás azt a segítséget, a mely nélkül komoly eredményt elérni nem lehet. Nem utolsó rugója az eredmény kialakulásának még az értékesítési viszonyok kedvező volta is, hiszen felesleges ahhoz minden magyarázat, hogy akkor, az állattenyésztés termékeit (tej, vaj, sajt), a hízott marhát s jármosökröket könnyen és jól tudja értékesíteni, a mikor tökéletesen fejlett s kifogástalanul nőtt állatai, mint tenyészállatok is jól és biztosan találnak vevőre, mindez csak újabb serkentés a tenyésztőre a kialakulásban levő külső és belső tulajdonságok megszilárdításán tovább dolgozni.

Ma, a mikor a »többtermelés« jelszava nem pusztán szó többé, hanem a rendkívüli viszonyok által parancsolt törvénye lesz majd egész mezőgazdaságunknak, komoly figyelemre a gazdák részéről valamely tájfajta csak akkor tarthat igényt és magának a tájfajtának fejlődése, avagy — nevezzük csak néven a gyermekeket — jövője egyedül akkor tekinthető biztosítottnak, ha a *kifogástalan külső együtt jár az értékes belső tulajdonságokkal.* Az állattenyésztésben jártas gazda jól tudja, hogy a szó nemes értelmében vett állattenyésztésnél az *első, legfontosabb lépés kitenyészteni az állat külsejét,* mert csak formában, testarányaiban helyes küllemü állattól várhatunk komoly gazdasági eredményeket. Ezen elméleti tétel helyesége mellett egész sereg példát lehetne felhozni akár a hizlalás, akár az erőtermelés, avagy a tehenészet, juhászat stb. köréből, a melyekre azonban részletesen utalni a kérdés egyszerűsége miatt fölösleges, hiszen mindez szorosán összefügg a tej, hus stb. termelés sikerével.

Ez alapon természetesen a *tájfajtánál is az előfeltétel az, hogy az állat előbb küllemében legyen kész, s csak ha a külső már kifogástalan, akkor jöhet fokozottabban munkába a belső tulajdonságok kitenyészése.*

Ime, nagyjában azok az irányelvek, melyek hazánk északnyugati határában elterülő Kis-Kárpátok legelőin kialakult szarvasmarha táj-

fajta ősmertetésénél szemelött tartandók lesznek.

A kerek egész érdekében, nézzük elsősorban, *hol él ez a szarvasmarha, majd vessünk egy-két pillantást történetébe, lássuk, milyen ma ez a tájfajta s végül ösmerkedjünk meg gazdasági jelentőségével is.*

Nyugodtan állíthatom, hogy ennek a simmenthali jellegű pirostarka tájfajtának a kialakulásában a földrajzi fekvés, a terület geográfiai alakulata is résztvett. Ha Pozsony s részben Nyitra vármegye földrajzi alakulatát vesszük szemügyre, azt látjuk, hogy a mig egyrészt a Kis-Kárpátok szelíd, lankás lejtőin elterülő legelők, kaszálók és rétek az ő bőséges és egészséges s főként a csontozat erőteljes kifejlődésére kedvezően ható takarmányokkal és magaslati klímájukkal szinte predestináltak a népet az állattenyésztésre, éppen oly mértékben kedveztek egy erőteljes és nagyméretű állattenyésztés kialakulásának a bővizű nagy folyóvizek mentén elterülő síkvidéki legelők hatalmas méretű területei is. (Csallóköz, a Vág és Morva mentén.) Tény ugyan s ezt nyomatékosan kell hangsúlyoznom, hogy e tájfajta kialakulása terep szerint a Kis-Kárpátok lejtőin ment végbe s legjobb és legszebb példányait ma is Szentgyörgy, Récsé, Modor csordáiban, továbbá a Búrokon (Szentgyörgy, Szentmiklós) és Detrekő alatt találni meg. Fellelhető ezentúl Pozsony vármegye egész nagyszombati járásában, továbbá Jablanczról kezdve a Dojes—Sasvár—Jókut—Szakolca-i vonalon és Nádasról kezdődőleg Brezova—Miava—Vágújhely irányában a Kis-Kárpátoknak ugy déli mint északi lejtőin. (Tölg Gyula föltelügyelő meghatározása.)

Ám ennek a hegyvidéki marhának a levezetőcsatornája, a fölösleg elhelyezésének fő helye mégis csak a nagyobb arányú állattenyésztés fejlődésének kedvező síkvidék volt s így végeredményében a tájfajta kialakulását az említett hegyvidéki körlethez tartozó síkvidékszárvasmarhatenyésztése is előmozdította.

Hogy valamely ország, országrész állattenyésztését mily mértékben képes egy erőteljes levezetőcsatorna fejleszteni, elég ha példaként Svájc állattenyésztését állítom az olvasó elé. Mert tény az, hogy a kitünő alpesi klíma és legelő is föltétele Svájc állattenyésztésének, de a fejlődésnek nem csekély rugója volt s ma is az, az a nagyszabású kereslet, mely az ottani szarvasmarha iránt megnyilatkozott.

A kiskárpáti szarvasmarha gazdasági jelentősége ma már vitán felüli, a mit semmisen tud ékeesebben bizonyítani, minthogy p. o. a csak Pozsonymegyében fennálló nagyméretű lefejő tehenészetek jó részt kizárólag a kiskárpáti szarvasmarhakkal folytatják üzemüket. Ezek a tehenészetek pedig nagyon is megnézik azt a tehenet, melyet istállóikba érdemesnek találnak beállítani.

Gazdasági hasznáról különben sikerülni fog remélhetőleg az olvasót is meggyőzni azon adatokkal, melyeket egy későbbi közleményben fogok tárgyalni.

Kövy József.

A csicsóka, mint sertéstakarmány.

Irta: Horog Márton.

A csicsókát régen használják már sertések takarmányozására, rendszerint eredeti alakjában, azonban ma már ismerjük a módját annak is, hogy miként lehet azt megszáritani s így akár egész éven át is használhatjuk takarmányul. Sok termelő azonban nem ismeri vegyi összetételét s így — még ha más takarmánnyal keverve eteti is — a takarmányozás nem mindig helyes vele, illetve az összetétel helyessége pusztán a véletlentől függ.

A malaczkoknak testük fölépítéséhez légeny-tartalmu takarmányra van szükségük. Csakis így fejlődhetnek kielégítően. A csicsóka pedig kevés nitrogént tartalmaz, minélfogva elengedhetetlen, hogy azt légenyus tápanyaggal kom-

binálva etessük. Kiváló ilyen anyag a földimogyoró, mert kb. 50% nitrogéntartalmu alkatrésze van, nálunk azonban aránylag kevés van belőle. Kitünő ilyen pótlék a faggyu s mindenféle hushulladék, mert ezekben a hus kövérsége szerint 50—75% nitrogén van. Kitünően lehetne tehát a vágóhidaink hulladékát, főleg a vért — mely sajnos, még ma is jórészt a trágyadombra kerül — malaczkok nevelésére felhasználni.

Ezeket a tul légenyus anyagokat kezdetben kell használni. Ha már az állatok elég erősek ahhoz, hogy nagyobb mennyiségű táplálékot megemészthessenek, más légenyusanyagokat is használhatunk pótléknak. Ilyen a kukoricadara, bab- vagy borsóliszt stb. Ezen pótlékok adagolása mindenesetre gazdaságos, mert éppen azokat az anyagokat tartalmazzzák, melyek a csicsókából hiányzanak.

A takarmányozás alapanyaga természetesen a csicsóka. Ehhez azután 50 kilónál könnyebb sertésnél 4—500, 50 kilogrammnál nehezebebnél 5—600 gramm pótlékot adjunk naponta.

Ez az eleség valójában azonban csak akkor lesz teljes, ha ellátjuk a csontképződéshez okvetlenül szükséges foszforsavas mésszel is. Elengedhetetlen, hogy naponta legalább 100 gr. csonttörmelékot, vagy 70 gr. csontlisztet ne keverjünk hozzá. A csontliszt alig kerül egy fillérrel többbe a csonttörmeléknel, a tenyésztő is jobbnak gondolja, végeredményében azonban egyenértékű a csonttörmelékkel.

Csontliszt és kukoricadarával kombinált csicsókaetetéssel 75 kg. súlyemelkedéshez egy tonna csicsóka kell. 25 kg. élősúlyú állattal kezdve az etetést, ennek a felhasználása kb. a következő részletezés szerint megy végbe: 25 kg.-tól 50 kg.-ig 150 kiló, 50—75 kg.-ig 350 kg. 75—100 kg.-ig 500 kg.

Ha 80 koronára becsüljük a 75 kg. nyereséget s ha 20 koronára tesszük az elfogyasztott csontliszt és kukoricadara értékét, ugy a sertések által elfogyasztott egy tonna csicsóka bruttó 60 korona hasznót hozott, föltéve természetesen, hogy a kezelési költség és a rizikó a normális keretekben maradtak.

Nem ujság az az állattenyésztők előtt, hogy a hus termelése annál kevesebbe kerül, minél fiatalabban kerülnek vágóhidra az állatok. Különösen áll ez az igazság a sertésekre nézve. 25 kg.-nál könnyebb sertésekkel 10 korona költséggel könnyű 25 kg. súlygyarapodást elérni, ha azonban a malacz súlya 50 kg.-ot már meghaladott, hasonló súlyemelkedés 18 koronába, 75 kilónál nehezebb sertésnél már 20 koronánál is többbe kerül. 100 kg.-nál súlyosabb állatok továbbtáplálása pedig már rendszerint veszteséggel jár. A levágásra kerülő sertések átlaga azonban nem sokkal szokta meghaladni ezt a súlyt.

Lássuk azonban, hogy milyen összegben értékesül a csicsóka más takarmánnyal összehasonlítva. Kukoricadarával és csontliszttel kombinálva, 440 kg. csicsóka kellett 25 kg. súlygyarapodáshoz egy 25 kg. súlyú sertésnél. Ugyanígy sulyu állatnál 84 kg. maniokaliszt elegendő hasonló eredmény eléréséhez. Ennek az árát 100 kg.-ként 20 koronára véve, a csicsóka métermázsájának értéke 3-80 koronára redukálódik.

Számításba kell azt is venni, hogy a csicsókával 42 nap alatt érjük el ezt az eredményt, mig maniokaliszttal, vagy tiszta kukoricadarával 35 nap kell ahhoz. Számításba kell venni, hogy a csicsókában sok olyan anyag van, melyet a belek nem tudnak ugyanolyan gyorsan feldolgozni, mint hasonló mennyiségű lisztes eleséget. A csicsókának sajátos bő czukortartalma egy bizonyos fokig akadályozza a hozzá keverendő nitrogéntartalmu anyagok emésztését is. Ez olyan tény, a melyet már többen megfigyeltek s a mely érdemes a további megfigyelésre is!

Ha még tekintetbe vesszük a csicsókával táplált sertések lassabb fejlődését is — összeha-

sonlítja a keményítőtartalmu eleséggel tartott állatokéval — úgy annak értékét 3—3.50 koronával eléggé megfizetjük s ez az ár megfelelő is. 100 kg. légszáraz állapotban levő szárított csicsóka 450 kg. friss csicsókával egyenértékű, ez utóbbi értéke tehát 13.50—15.75 korona q-ként.

KÖNYVISMERTETÉS.

Mint a magyar statisztikai közlemények új sorozatának 51. kötete jelent: A magyar szent korona országainak állatlétszáma az 1911. évi február hó 28-iki állapot szerint. II. rész. Állatállomány a gazdaságok nagysága szerint. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter rendeletéből szerkeszti és kiadja a magy. kir. központi statisztikai hivatal. Ára 4 K. Két részre oszlik. I. Általános jelentés, II. Részletes kimutatások. Valóban érdekes adatokat lehet ezen kimutatásokból meríteni, melyek állattenyésztésünket minden oldalról megvilágítják. Például hozunk fel egy párt, mert bővebb tanulmányok közlésére nem rendelkezünk kellő hellyel. Magyarországon az állattartó gazdaságok száma 1895-től 1911-ig 682 ezerrel apadt, mi szomorú jelenség. Ezen két év adatait összehasonlítva, feltűnik, hogy 250.000 drabbal emelkedett a szarvasmarha és 80.000-rel a juh, valamint 20.000-rel a kecskeállomány, viszont a ló 56.000 és a sertés több mint 1/2 millióval apadt. Ha egybevetjük ezen tételeket, látjuk, hogy bizony áll (stagnál) a mi állattenyésztésünk, legalább számszerűleg, habár minőségileg némi javulást még a legnagyobb pessimista sem tagadhat le. A másik szembeéltő jelenség, mely különben már köztudomású is, az, hogy a kisbirtokon van nemcsak aránylag, de abszolút is legtöbb minden állatnemből és noha a közép- (1000 kat. holdon aluli) birtoknál némi javulás jelei mutatkoznak, annál lehangolóbb, hogy a nagybirtokokon minden állatnemből még kevesebbet tartottak 1911-ben, mint 1895-ben, tehát határozottan rosszabbodott az állatlétszámunk. A kiknek tehát tulajdonképpen vezetni kellene az állattenyésztés terén, az 1000 holdon felüliek, fokozatosan sülyednek a mezőgazdaság ezen ágában. A mi pedig még szomorúbb, azt csak úgy a kulisszák mögött lehet kisütni, (mert a részletes táblázatok csak 100 kat. holdon aluli és felüli gazdaságokról világosítanak fel), hogy a nagy birtokokon, tisztelet a kevés kivételnek, alig van már állattenyésztés vagy nevelés, — legfeljebb a cselédeknek némi sertésfiasztatás és csupán állattartásra szorítkoznak, t. i. hizlalnak marhákat, esetleg sertést, juhot, lefejőtejt gazdaságot üznek és készen veszik az igásló- és ököranyagot. Tehát ott, a hol a legmagasabb gazdasági értelmiség honol, a nagy tudás parlagon hever, nem értékesül a tenyésztés emelésében, előbbrevitelében s ez az az eredendő bűn, melynek következtében állattenyésztésünk — viszonyítva más országokéhoz — bizony nagyon is magán viseli az elmaradás bélyegét.

Utmutató a kasos méhészek számára. Irta Bessenyei Géza ügyvezető-alelnök. Kiadja s 25 fillér bélyeg ellenében bárkinek megküldi a Nyugatmagyarországi Méhészegyesület Galánta. Világosan, tömören, magyarosan van írva ezen 15 oldalra terjedő kis füzet, melyet az egyesület megbízásából irt szerző. Tulajdonképpen a kasos méhészkedést van hivatva e művecske átalakítani kaptáros méhészté és az átmeneti alakzatot tárgyalja: a kasos méhészkedést keretes ládikákkal. Oly népies modorban s könnyen megérthetően van írva e füzet, hogy jobbat, a mi kisgazdáink részére, kívánni sem lehet. A ki eddig egyszerű fonott szalmakassal

méhészkedett, ha e néhány lapot elolvassa, azonnal megszerzi a szükséges keretes ládikákat. Aztán már csak egy lépés, hogy áttérjen a kaptáros méhészkedésre, melyről remélhetőleg nemsokára ismét fog irni gyakorlati tapasztalatai alapján a kitűnő szakavatottsággal rendelkező szerző. A füzetke ára oly csekély, hogy a legparányibb törpebirtok tulajdonosa is megszerezheti.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Lótakarmányozás.

Kérem nekem, mint kezdő gazdának, szíveskedjenek tanácsot adni arra nézve, hogy igáslóvaimat — melyek mostantól kezdve bizony erősen igénybe vannak véve — milyen takarmányozásban részesítem? Zabom igen kevés van, kukoriczám sem sok, de ez részben a hizódisznóknak is kell még. Szálastakarmányom az még csak akad. Főleg az abrakpótlék mi legyen, ez a főkérdés nálunk.

H. A.

Felelet. Szilvaczefreállítás című kérdésre.

A szilvaczefre főzésekben — ugyszólván — minden értékes alkatrészét elveszti és így a mai takarmányszük helyzetben sem szerepelhet figyelemreméltó takarmányként. Fehérjetartalma 0.6%, ugyanannyi a zsirtartalma is, egyéb alkatrészei pedig alig jöhetnek figyelembe.

A szilvaczefre tulajdonképpen két részből áll, ugymint a szilvahej s a rostok nedvdusabb tömegéből és a szilvamagból. Az előbbi a kérődzőkkel, kivált tejőstehenekkel szokták néhol felvetni, utóbbit a magvakkal együtt, mint moelékot a sertés kapja.

A szilvaczefre, ha sokáig állott, nemcsak erősen megsavanyodik s bomlásnak indul, hanem a különböző baktériumoknak valóságos melegágyává lesz, a melyek, ha az emésztőszervekbe kerülnek, veszedelmes gyomor- és bélbajokat okozhatnak, miért az állott szilvaczefre feleletes előtt fel kell forralni annyira, hogy a káros penészgombák csirái abban megsemmisüljenek. Feleletes előtt czélszerű pelyvát, tengeriszettet vagy darát hozzákeverni, miáltal nemcsak a tápérték javul, de káros hashajtó hatása is csökken. Etetni csakis olyan mennyiségben lehet, a melyben szívesen eszik azt az állatok. Erőltetni nem ajánlatos, mert amugy is hashajtó hatása. Felforralás és kellő lehűtés után nyomban etesük fel, nehogy újból megsavanyodjon.

— csy.

Kisebb szakközlemények.

A husélelem okozta mérgezés elhárítása. A husétel az emberen igen heves mérgezést okozhat. Hogy a betegségtől magunkat megóvhassuk, ismernünk kell a mérgezés mibenlétét. A husmérgezést igazán csak a XIX. században ismerték meg. Bár a bibliai időkben is tilos volt egynémely husnak az élvezete. A »Korán«, teszem, tiltja a sertés- és juh-élevezetést, valamint a természetes halállal kimúlt állatok husának, a vérnek és a zsigereknek fogyasztását.

A középkor vége felé a czéhek idejében a hus elárúsítását szigorú ellenőrzés alá veszik. Megtiltják a beteg állatok husának élvezetét, árusítását.

Vége a XIX-edik században a kolbászok élvezete után támadt veszedelmes betegségek tanulmányozása során a szász és württembergi orvosok a betegséget a ptomain elmélettel kezdték magyarázni. Ezt az elméletet igen meggyengítette az, hogy Gärtner 1888-ban felfedezte az ilyen mérgezések kapcsán a bacillus

enteritidis-t. A tudósok azután igen rövid idő alatt megismerik a husétel okozta mérgezés egyéb baktériumait. 1895-ben Van Ermengem felfedezte a kolbászmérgezés okozóját, a bacillus botulinust. Schottmüller 1900-ban felfedezi a bacillus paratyphust, mely igen hasonlít a Gärtner-bacillusokhoz. Majd megállapítják azt is, hogy főképp e bacillusok termékei — mérgeanyagok — okozzák a betegséget. A Gärtner-bacillusok mérgeanyagáról azt is kiderítik, hogy a hőnek igen nagy fokban ellenáll, e bacillusok mérgeanyagával fertőzött hus még főzés után is veszedelmes. Más bacillusokkal vagy mérgetermékeikkel fertőzött hus, kellő megfőzés után az emberre nem ártalmas. A hus elfogyasztása után az emberen gyomor-bélgyulladás, görcsök, vagy tifuszhoz hasonló betegség támadhat. A hus elfogyasztása után két óra, néha csak két nap múlva fejlődik ki a betegség. A husmérgezési baktériumok vagy a husban már eredetileg megvoltak, ilyenkor rendesen beteg, kényszerből levágott állatok husáról van szó. A kolbászmérgezést okozó bacillus csak utóbb kerül a husneműekbe. A kolbászmérgezés betegsége általános rosszullétben, hányásban, székrekedésben, látási zavarokban, hűdésekben nyilvánul, a torok és száj kiszárad.

Itt megemlítettem néhány olyan dolgot, mely inkább az orvos-embert érdekli, ezt csupán azért tettem, hogy a betegség elleni védekezés érthetőbbé váljék.

Goransson francia állatorvos a védekezést imigy foglalja össze. Meg kell gátolni, hogy a fertőzött hus közfogyasztásra kerüljön, másfelől lehetetlenné kell tenni, hogy a közfogyasztásra alkalmas hus utóbb befertőződjék. A magánfogyasztásra szánt hus is alá kellene vetni a husvizsgálati kötelezettségnek. Hogy a hus utóbb be ne szennyeződhessék, a huselárúsítóhelyiségek berendezését, eszközöket a hus eltartásmódjait kell szigorúan ellenőrizni. Külön ellenőrzőszervezetet kell létesíteni a kolbászfélék, konzervek ellenőrzésére. A *husiparosokat* az emberorvosoknak rendesen meg kellene vizsgálni. Tudnivaló, hogy a bélbajos, a tifusból gyógyuló emberek még üdülésök idején is sokáig fertőzhetik a hust. A kolbászneműek megfőzése is jó védekezés, a kolbászmérgezést okozó baktériumok mérgei magasabb hőmérsékleten elpusztulnak. A husárúk és a hus vizsgálatát most a háborus időkben még nagyobb gondossággal kell teljesíteni, mint egyébkor, mert az érdekeltek részéről manapság nagyon is megvan a hajlandóság, minden silány árut jó pénzért eladni.

— a.

A lovak álma. Dr. Schneider Camillo, a bécsi egyetemen a zoológia ny. r. tanára, Tierpsycho-logisches Praktikum című könyvében írja a következőket: Egy olasz tiszt kanczalovát a tripoliszi háború után eladta. Az új tulajdonosnál a ló még 12 héttel az utolsó ütközet után is, melyben résztvett, éjjelenként felriadt, füleit hegyezte és olyan sajtóságos módon nyerített, mint a hogyan a lovak az ütközetben az attak előtt szoktak nyeríteni, aztán lábával álomban a galopphoz hasonló mozdulatokat végzett; végül oldalt kapott, felugrott és egész testében reszketve, izzadtan állt. A ló nyilván végigálmodta a hónapok előtt történeteket, melyek marandó benyomást gyakoroltak reá. Az olasz tiszt elbeszélése szerint a sivatagban a ló koronként annyira éhezett, hogy állati hullarészeket és társának sörényét rágtá. Schneider hasonló adatokat közöl vadászkiutákról is, melyek álomban hörögnek, ugatnak, kapkodnak, mintha vadat hajtának; ludakról is ismeretes, hogy álomban gágognak és szárnyaikkal csapkodnak, a tehének pedig, melyeknek borját kevesselelőbb elvették, álomban is fájdalmasan bögnök.

ARATÓGÉPEK kartellen

:: kívül ::

jutányos árban kaphatók:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG, BUDAPEST,

KÉPVISELŐK KÉRESETELNEK.

VI. ker., Vilmos császár-ut 61/g. szám alatt.

ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT
INGYEN ÉS BÉRMENVE.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kéveketőzők kartellen kívül.

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF,** Budapest, Arany János-utca 10. **Telefon: 35-92.**

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

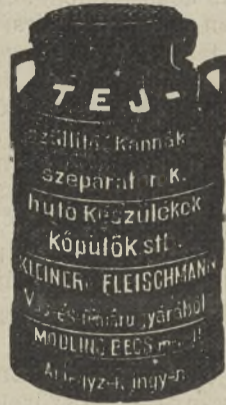
TELEFON:
József 22-41.

Sertésstenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez

Vevők állandóan előjegyezve!

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁMIN**”

patkányirtó szer (nem mérgező) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Gazdák
figyelmébe!

50%

M. kir. szabad. 12321-900 A. 905. **olcsóbb** mint bármely más világítóanyag a

pyroleum
világítása.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már

több ezer uradalomban bevezettetett.

Számos elismerő levél nálam betekinthető. Próbaküldemények 2 korona utánvétel mellett. Kívánatra prospektus ingyen és bérmentve.

Degen Jakob
Budapest

IX., Közraktár-u. 28.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

Legnagyobb kitüntetésekert nyert: **A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DÍJ.**

SPECZIALISTA
ÖNITATÓ-
KÉSZÜLÉKEKBE.

VIZVEZETÉKI BERENDEZÉSEK.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEK.

BETONMUNKÁLATOK,
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPÍTÉSE
ÉLÉRE ÁLLITOTT TÉGLÁKBÓL VASBETONBAN,
25 ÉVI GARANTIÁVAL.

Minden szívóhüvelyre egy pulsator van alkalmazva, mely a szerint erősebben vagy gyengébben dolgozik, a mint a tehén könnyebben vagy nehezebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től 150-ig változhatik percenkint.

Üzemzavar teljesen kizárva. **Maximális utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a német bírók **11 heti próba után** következőkép nyilatkoztak.

»Ennek dacára a vizsgálat befejeztekor is oly tisztán fejt ki a gép, mit kézfűzésnél csak a leg-ritkább esetben lehet elérni.«

»Nemcsak használható, hanem a kézfűzést teljesen pótolni hivatott, sőt némely esetben és némely feltételek mellett azt fölülmulja, miért is a legnagyobb kitüntetést érdemli, a mit a bírók megadni felhatalmaztatnák.

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.

a hozzácsatolt részeken, csodálkozva kiáltunk fel: »hát ezt is készítenek nálunk? Azt hittük csak külföldön kaprató«. Talán ha rövid népszerű kivonatost ismertetéssel, kimutatással közölne a minisztérium az ilyen kevésbé ismert iparágakról azok székhelyét felemlítve — a hazai fejlődő ipart némileg felkarolnák és az emelkedhetnének így saját erejéből is, nemcsak az állami segély emlíni. Nekünk nem hivatásunk az ipar előmozdítása, de az ipari szaklapok és a napilapok is tehetnének e téren dicséretes munkát, ha szakszerű vezetés mellett közismertté tennék az újabb bevezetett iparágakat s arra törekednének, hogy azok mielőbb kiléphessenek a gyermekcipőkből.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Luczerna a gyümölcsösben.* Vajjon czélszerű volna-e a gyümölcsfák alját luczernával bevetni? *Takarékos gazda.*

Felelet. *Vértetűs fáról származó oltógally* című kérdésre.

1. Igaz, hogy a vértetű elterjedésének némiképpen azzal is elejét vehetjük, hogy ilyen oltványokról sem oltóvesszőt, sem szemzőhajtást nem szedünk, de sokszor a szükség törvényt bont. Ilyenkor azonban tegyünk meg minden óvintézkedést, a mi módunkban áll. A vértetűs fáról szedett oltóvesszőt — még akkor is, ha azon a fertőzésnek legparányibb nyomát sem látnók — a megszedés után azonnal, sőt legjobban a helyszínen, petroleumemulzióba fektetjük s 24 órán át benthagyjuk akként, hogy az teljesen a folyadék felszínén alatt fekdjön. Az emulzió készítéséhez vegyünk 10 deka jó száraz háziszappant és ezt lágy vízbe aprítva, forraljuk fel. Míg a szappan elolvad és a víz felforr, két liter petroleumot tegyünk langyossá akként, hogy azt üvegestől, de nem bedugaszolva, egy másik fazékban melegített vízbe állítjuk. Ha a petroleum langyos, a szappanos víz felforr, akkor összeöntjük egy olyan nagy edénybe, a melyben kényelmesen összezurkolhatjuk a két folyadékot. Ha volna kéznél melegvízi fecskendő, akkor ezzel végezzük a keverést; akkor jó az emulzió, ha sűrű és nem látszik meg rajta, hogy miből készült. Egy rész ilyen keverékhez 15—16 rész vizet veszünk és e hígításba fektetjük a felhasználandó oltóvesszőt. Ha ugyanezen sűrű keveréket 45—48 liter vízzel hígítjuk, nyári permetezéshez kitűnő és olcsó permetezőanyagot kapunk, melyet a levéltetvek ellen használhatunk jó sikerrel.

Ha a kérdésttevő a szaporítandó almafajta nevét is szeretné tudni, akkor forduljon megfelelő nyomtatványért a m. kir. Kertészeti Tanintézet Igazgatóságához (Budapest, I., Ménesi-ut 45. sz.).

Ferenczi Endre.

2. A vértetű behurcolásának megakadályozása czéljából egyik legfontosabb óvintézkedés, hogy vértetűs vidékről, vértetűs fáról oltó- és szemzővesszőket nem szabad hozatni. Ezek értelmében, hogyha az említett fa ilyen községben van és a kérdésttevő községe és így kertje is még ment az almafajta legveszedelmesebb s állandó küzdelmet igénylő ellenségétől, semmi esetre sem ajánlhatom a tervbe vett munka keresztülvitelét, még ha akadna is valamilyen mód a vértetű továbbterjesztésének megakadályozására, mert hiába, emberek vagyunk és egy kis elnézés, hiba mindig megeshetik a munkánkban, de a mely kis hibából gyakran igen nagy és helyrehozhatatlan bajok származhatnak.

Ha az említett fa a kérdésttevő községében van, akkor a község már ugys vértetűs, a baj tehát már behurcoltatott oda és akkor nagy a valószínűsége annak is, hogy a kérdésttevő kertje sem marad sokáig a vértetűtől mentes, a szél hamarosan áthozza a tetűt. Ilyen esetben a nagy elővigyázat már idejét multá. Ilyenkor lehet már szednie oltógallyat, ha az alábbiak szerint jár el. Csakis olyan vesszőket szed le, a melyek semmiféle torzulást, sebhelyet nem mutatnak s a hol a vértetűnek legparányibb telepe sem látható. A vesszőket azután mossa meg 4—5 rész vízzel hígított petroleumemulzióval. A beoltás folytán támadt sebet jól vonja be oltóviasszal s később is állandóan ügyeljen, hogy friss forradásban a tetű a tanyáját fel ne üsse. Ha jól végezte a munkát, a vértetű nem fog mutatkozni az oltáson, ha a kert és környéke egyébként tiszta a vértetűtől. Ez az eljárás alkalmazható volna az első esetben is, aligha lenne baj, — de ismétlem — gyalg emberek

vagyunk és minek tegye ki magát kérdésttevő annak a veszélynek, hogy elterjessze valami kis hiba folytán a vértetűt tiszta községében? Az a fa bizonyára nem lesz annyira értékes fajta, hogy miatta ilyen nagy bajok származzanak.

Kadocsa Gyula.

Felelet. *Csonthéjas gyümölcsfák ritkítása* című kérdésre.

1. Egyik igen elterjedt s téves nézet, hogy a csonthéjas gyümölcsfákat nem szabad metszeni, mert különben a fák mézgafolyást kapnak s ezért legtöbbször úgy gondolkodnak, mint a kérdésttevő tanácsadója, hogy végezze el a ritkítás munkáját a fa önmaga. Ennek a következménye azután a fák elsűrűsödése, a mit nyomon követ a fák terméketlensége és korai megvénülése is. A tul sűrű koronában a gyümölcs is silányabb lesz, mert nem kap elég levegőt. A csonthéjas gyümölcsfák koronáit nemcsak hogy lehet, de kell is ritkítani, mert tapasztalataim szerint éppen ezek hajlanak leginkább az elsűrűsödésre. Miután azonban avatatlan munkával több kárt csinálunk, mint hasznot, bizonyos élettani szabályokat nem szabad szemelől téveszteni. Miután a czél az, hogy a korona ritkább legyen s a fa ne újabb hajtásokat, hanem gyümölcsöt hozzon, a metszést csakis a nedvkeringés megindulása után szabad végrehajtani. Ha ellenkezőleg cselekszünk, akkor csakugyan bekövetkezhetik a rettegett mézgafolyás, de még ha ez nem történne is meg, egészen bizonyos, hogy a levágott hajtások helyett még több nőne még az első év folyamán. A kajszin- és őszibarackon pedig legczélszerűbb május és augusztus hónapokban végrehajtani a nyésést, mert ez előnyösen befolyásolja a jövő évi termés eredményét. Nagyobb sebhelyeket czélszerű oltóviasszal vagy kátránnyal bekenni.

Balogh Bálint.

2. Az elhanyagolt házikert rendbehozatalát nem az elsűrűsödött fák felnyesésével, a koronák ritkításával kell kezdeni, hanem a *termelési czél* kitűzésével; ez pedig házikertnél a konyhavetemények termelése, csemege termelése, a szőlőt is bele értvén. Ha a czél ki van tűzve, vessünk számot a czélt szolgáló terület felől és e területen, legyen bár gránátalma ültetve, gondoskodni kell a napvilágról, harmatról, szellőről, esőről, talajokról; le kell tehát tarolni azt, a mi ezeknek utjában áll, de csak olyan fokig, a meddig csakugyan meghiusíthatják a termelési czél elérését és meghagyván mindent, a mitől a növények szépen fejlődhetnek. Hogy pedig helyesen járjunk el, rajzoljuk le minél pontosabban a kert mai állapotát; erre külön rajzoljuk fel a helyes beosztású házikertet és a meglévő fákat, bokrokat e terv szerint gyérítsük. Lehet megfordítva is csinálni, vagyis a meglévő állapothoz alakítani az új, de mindenesetre czélszerű beosztást. Fő, hogy a kelet-nyugot közti tér tiszta legyen árnyékot adó fáktól. A többin több fát, sőt mind is meghagyhatjuk.

Ami azután a csontárok koronájának kiritkítását illeti, ezt kérdező, ha a falgallyazásra, vagy egyes gallyak kivágására érti, bajosan fog czélra vezető lenni, mert a felső zárlat megint csak sűrű leendő pár év multán. Helyesebb lesz kivágni egyes törzseket, mert az elseprűsödött korona a sűrű ültetés eredménye. A kiritkított állapot azután gondosan ki kell tisztogatni az avar gallyaktól és a tul sűrű koronát is szabályosra metszeni. Ez utóbbinál azonban a metszést ne egy, ne két, hanem több év alatt végezzük, mert ha hirtelen neki esünk a ritkításnak, a mézgafolyás csakugyan bekövetkezik, ezt ugyanis egy gombafajtán kívül (*Clastosporium carpophilum*) a tulságos gallyazás is okozhatja. Hogy a ritkítást hány évre osszuk be, az a talaj vérmességétől függ; vérmesen jóval többre, mint soványabban.

Végh Kálmán, Mátyás.

Kisebb szakközlemények.

Termeljünk takarmányrépát. Állatállományunk megélhetését biztosítani kell arról, hogy takarmánynövényeket termeljünk e háborus évben, midőn a beltermelésre vagyunk utalva, mert hisz külföldről nem szerezhethetünk be semmit s ki tudja a béke mikor köszönt ismét be. A termelés emelése elsősorban is a takarmányrépatermesztés révén érhető el, mert ezen növény nagyobb tömeget, de nagyobb tápértéket is szolgáltat holdanként mint a gabona vagy a burgonya. Vegyük, hogy egy kat. holdon terem 350 q takarmányrépa, 12% szá-

raz anyag tartalommal, ebben találhatik 0.35 q fehérje és 22.05 q keményítőérték. Ellenben burgonyából legfeljebb 90 q termésre számíthatunk, 25% száraz anyaggal, miben 0.09 q fehérje és 17.10 keményítőérték van. Gabonában, 14 q magtermést feltételezve, 1.65 q fehérje és 14.69 q keményítő van, ha a szalmát is számítjuk. A gabona fehérje tartalma nem játszik itt szerepet. Takarmányrépát úgy a marha, mint a sertés és juh is szívesen eszi, olyan ez, akár az embernél a főzelék, melyből magából is meglehet élni, mutatják a vegeterianusok. De állatot is lehet majdnem kizárólag répával eltartani.

Minden gazdának tehát annyi takarmányrépát kellene termelni, hogy nyár elejéig elég legyen állatállományának, de miután ujevától már nagyon apad a répa táptartalma, olyan fajtát kell termelni, mely nagy czukortartalommal bír, de nagy hozamot is ad és így holdanként legtöbb tápanyagot szolgáltat, tehát ilyfajta eredeti magját kell beszerezni.

Valamivel talán drágább az eredeti magtenyésztő telep magja, mint más takarmányrépamag, de a megbízható forrásból beszerzett mag nagy előnye, hogy magas czukortartalmu termést ad, mert bizony nagy különbség az, vajjon csak 4% vagy 7% a takarmányrépa czukortartalma és az eredeti maggal a répa nagy tömegű terméshozamát is biztosítjuk magunknak. Hisz a régi jó magtenyésztő telepek főczélja törekedni arra, hogy a répájuk czukortartalma a hozam nagyságával együtt évről-évre emelkedjék, azért is a répamagbeszerzés épp oly fontos vagy még fontosabb a gazdára nézve, mint a fajta megválasztása.

Dr. Tornau (Friedrichswerth).

A fejes saláta vastartalma. Az »Archiv für phisikalische und diätische Therapie« című tudományos folyóiratban dr. Hänsel tanár tolválból érdekes közlemény jelent meg, mely a konyhanövények vastartalmával foglalkozik. Dr. Hänsel számtalan kísérletére hivatkozva, megczáfolja azt az általánosan elterjedt véleményt, mely szerint a főzelékfélék közül a paraj tartalmazza a legtöbb vasat. Vizsgálódásainak eredményeképp közli, hogy a fejes saláta bir a legnagyobb vastartalommal s erre vezet vissza a fiatal leányok erős salátaszeretetét is, mert ezek ösztönszerűleg megérik, hogy szervezetüknek a fejlődési stádiumban a vasra, mint a fejlődést elősegítő szerre, nagy szükségük van.

A fejes salátát vasérték tekintetében megközelíti a kelkáposzta s utána sorrendben következik a téli saláta, babfélék, burgonya és legvégül a paraj. Ezen tények igen nagy fontossággal bírnak a növények tápértékének elbírálásánál. Tekintettel pedig arra, hogy szervezetenk igen előnyösen használja fel a vasat, nagyon ajánlatos silányabb tápértékű növények fogyasztása helyett a vastartalmukat előnyben részesíteni.

Az asztalítók téli eltartása nem új, de nagyjában mégis meglehetősen ismeretlen gazdaszonyaink előtt. Az eltartás természetesen nem konzerválás révén értendő, hanem teljes egészében: zölden. A legegyszerűbb és a legkönnyebb dolgok egyike. Az eljárás a következő: Szeptember hó végén, illetve október hó elején, a szerint, hogy az időjárás miképpen kedvez az asztalítók terméshozamának, az eltartásra alkalmas tököket kiválogatjuk és ügyelünk arra, hogy teljesen hibátlanok legyenek. Az egészséges példányokat száraz ruhadarabbal tisztára töröljük és a szárát a lehető legrövidebbre vágjuk. Majd azután, midőn a kiszivárgó nedvet szintén letöröltük, közönséges peccsétviaszkkal lepecsételjük, oly módon, hogy a levegő azon keresztül be ne hatolhasson. Ugyanígy járunk el a tök tulsó végén található nyílással is. Miután ezzel elkészültünk, a tököket alkalmas helyre helyezük. Ilyen például a pincze, csupán arra kell ügyelni, hogy hűvös, száraz és lehetőleg szellős legyen. A pusztá földre azonban nem állíthatjuk őket, mert alulról megpenészednének. Legtanácsosabb deszkára helyezni őket, de ennél is jobb a zsinórháló, mivel így alulról is éri a levegő. Egyébként a legtöbb a helyi viszonyoktól függ s az első évi kísérlet sok hasznos tapasztalatra tanítja meg a gazdaszonyt. Az okszerűen elhelyezett asztalítók több hónapig teljes épségben eláll. Befejezésül még figyelembe veendő, hogy a tököket tulságosan korán elrakni nem szabad. Mentől később tesszük, annál biztosabb lesz az eredmény.

K. Zd.

Előfizetési felhívás!

A „GAZDASÁGI LAPOK”

Egész évre	20 korona.
Fél évre	10 korona.
Negyed évre	5 korona.

Az ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK külön előfizetési ára:

Egész évre	10 korona.
Fél évre	5 korona.

Együttel felkérjük azokat az igen tisztelt előfizetőket, kiknek előfizetésük december végével lejárt, hogy előfizetésüket megújítani sziveskedjenek, ne hogy a lapok szétküldésével zavarok támadhassanak. Címváltozásnál a régi cím is megemlítendő.

Hazafias tisztelettel a

„GAZDASÁGI LAPOK”,
és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS
TEJGAZDASÁGI LAPOK”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

HIREK.

Földmívelési haditerv. A Gazdaszövetség szívére köti a falusi gazdasági bizottságoknak, hogy félevenként állapítsák meg a mezőgazdasági haditervet, amely szerint el kell végezni a mezőgazdasági munkát, mert csak ily tervszerű munka ígér sikert. Az intéző bizottság sürgősen állítsa össze minden községben a teendő sorozatát, vegye számba a rendelkezésre álló munkaerőt, puhatolja ki a hiányokat. Meg kell állapítani, mennyi munkaerőre van szükség, mennyit tud elvégezni a falu munkabíró lakossága s az emberi erő pótlására, vagy az időkimérés okából mennyi és minő gépekre van szükség. Meg kell állapodni a gépek beszerzésére nézve. Fontos, hogy mindez idejében történjék, mivel számolni kell azzal, hogy ma a vasúti forgalomnak akadályai vannak. Legsürgősebb a vetőmag beszerzése, mert késedelem miatt elkésik a vetés. Ha mindezek megtörténnek, daczára annak, hogy rengeteg munkát kell elvégezni megfogyatkozott erővel, jó vezetés mellett sikerrel vihető keresztül a megfontolt, jól előkészített mezőgazdasági haditerv. A Gazdaszövetség állandó hadibizottságában megnyugvással állapították meg, hogy megvan a lehetőség arra, hogy a tavaszi és aratási munkálatok rendben bonyolítottassanak le az országban. Megállapították azt is, hogy minden megyében a megyei intéző bizottságtól függ az eredmény. Ennek alapján az is bizonyos, hogy viszont minden faluban a községi intéző bizottság erélyétől, bölcsességétől és lelkiismeretességétől függ, hogy a község határában elvégeznek minden munkát.

A mezőgazdasági munkák megkezdése. Pécsről írják: Baranya vármegye gazdasági egyesülete a falvakban falragaszok útján felhívást közöl, melyben a mezei munkák haladéktalan megkezdését sürgeti. Elvárja a gazdaközönsegtől és a munkásnéptől, hogy mindenki annyit dolgozzék a hazáért, amennyire képes. Vetőmagvak, gazdasági gépek és anyagok beszerzésénél az egyesület a mezőgazdáknak minden téren rendelkezésükre áll. Kívánatos lenne, ha az ország egész területén mihamarább megindulnának a mezei munkák. Jó termésre most nagyobb szükség van, mint bármikor ezelőtt. És a jó termés biztosítására irányuló munkának lelkiismeretes elvégzése ebben a háborús időben oly fontos honvédelmi érdek, melynek támogatására össze kell állani az egész társadalomnak.

A mezőgazdasági helyzet. A Nógrád-megyei Gazdasági Egyesület jelentése szerint a vármegyében előreláthatóan 5800 kat. hold vetetlenül marad legnagyobb részben igaerő, vetőmag és cselédhiány miatt, de az őszi vetésnek az egérkár következtében történt kiszántása is szaporítja ezt a területet. Vetőmagra összesen 114.000 korona értékben van szükség. A vármegye felső járásai igen gyengén állanak, ezek között a losonciban marad megmunkálatlanul a legnagyobb terület, iga és kézierő hiánya miatt, s itt szükséges a legtöbb vetőmag.

A mezei munkák biztosítása. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület érdekes közgyűlést tartott, amelyen Olasz Elemér elnöklése alatt az aratás biztosításáról tanácskoztak. Dr. Molnár Imre hosszabb beszédben mutatott rá, hogy a mezőgazdasági munkát az ország teljes erőfeszítésével kell az idén elvégezni. Indítványozza, hogy az egyesület feliratban kérje meg a kormányt, hogy minden módon biztosítsa az aratás zavartalan munkáját. Evégből utasítsa a közigazgatási hatóságokat, hogy ahol lehet gépekkel, ahol ez lehetetlen, a lakosság kirendelésével gondoskodjanak az aratásról s iparkodjanak megtalálni a módját, hogy a nem termő talaju községek lakóit is alkalmazhassák az élet betakarításának nagy munkájánál a termő vidékeken. Az indítványt egyhangulag elfogadták azzal a pótlással, hogy a feliratban arra is kéri a kormányt, hogy amennyiben a hadbavonultak családtagjai megfelelő bér fejében a gazdasági munkát vállalni vonakodnának, vonják meg tőlük a hadisegélyt. Fazekas Ágoston Pest vármegye alispánja, körrendeletet intézett a megyei polgármesterekhez főszolgabírákhoz és a községi elöljáróságokhoz a mezei munka biztosítása érdekében. Rámutat az alispán arra a nagy állami érdekre, a mely a mezei munkának a hadiállapot idején való biztosításához fűződik. A mezei munka biztosításának egyik eszköze — ugymond a rendeletében — hogy a földmivesszaladoknak ama munkabíró nőtagjai részére is lehetővé tétessék a mezei munka elvégzése, a kiket a zsengekoru gyermekek gondozása az otthonhoz köt. Ez pedig csak úgy érhető el, ha gondoskodnak arról, hogy a munkába távozó anya távolléte alatt a gyermekek gondozásba vétessenek. Elrendeli tehát, hogy minden városban és községben napközi otthonokat állítsanak föl, lehetőleg az iskolák, kisdudóvók és menedékházak felhasználásával. A napközi otthon vezetésére a tanítókat kell felkérni, a kik e hazafias feladatra bizonyára önként fognak vállalkozni. A mennyiben a napközi otthon fenntartása, a gyermekek élelmezésével a városra vagy községre költséggel járna, előterjesztésben kell kérni a közigazgatási bizottságtól, hogy az állami ellátásban részesített családok részére megállapított segítő összegek aránylagos részét ne az igényjogosultak kezéhez, hanem az illető községeknek fizessék ki. Hogy pedig az állami segítséggel visszaélés ne történhessék, elrendeli az alispán, hogy a hadiszolgálatra bevonultak olyan családtagjai állami segítséget ezentul ne kapjanak, a kik a megélhetésüket akár az eddigi foglalkozásuk, akár a bevonultak foglalkozásának folytatásával — és a részükre felajánlott s nekik megfelelő keresettel biztosíthatják. A

mennyiben pedig az ilyenek részére segítséget már megállapítottak volna, ezt — a munkaalom elkövetkezése esetén — meg kell szüntetni.

Az aratómunka ellátásának a kérdésével foglalkozik a Torda-Aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület s figyelmezteti azokat, akik hadisegélyt élveznek, hogyha a nekik felajánlott s munkabírásuknak megfelelő mezőgazdasági munkák végzésére nem vállalkoznak, megvonják tőlük a segélyt.

Miskolc város törvényhatósági bizottsága a napokban ülést tartott, amelyen tárgyalták a földmivélsügyi miniszternek a földek megművelése tárgyában küldött leiratát. Nagy Ferencz polgármester bejelentette, hogy a leirat a várost nem találta készületlenül, mert ő már hetekkel előbb folytatott a gazdákkal tárgyalásokat a bevetetlen földek megművelése dolgában. A közgyűlés a polgármester bejelentését örömmel vette tudomásul és elhatározta, hogy a kisgazdáknak egy vagon árpat, egy vagon zabot és fél vagon tavaszi buza-vetőmagot ad s azokat a földeket, melyeket tulajdonosai nem vetnek be, házi kezelésben maga munkáltatja meg.

Az ideai termés biztosítása. A munkanélküliség elleni küzdelem magyarországi egyesülete február 28-án délelőtt Földes Béla elnökével látogatott ankétet tartott annak a kérdésnek megállapítására, hogyan lehetne tekintettel a munkáshiányra az ideai termést biztosítani. Balkányi Béla volt a kérdés előadója, aki igen alapos tanulmány keretében fejtegette a mezőgazdasági munkások életviszonyait és a munkaerők jobb szervezetében jelölte meg az ideai termés biztosításának egyik legfőbb eszközét. A nagy érdeklődéssel fogadott előadás után megindult vitában Polónyi Géza, Farkas Geyza, Koppély Géza, Ferenczi Géza és György Endre vettek részt.

Csongrád vármegye alispánja a megye közönseggéhez felhívást intézett, amelyben arra figyelmezteti, hogy a földnek megművelése és hasznosítása mindenekfelett álló feladat. A szemestermények mellett főleg a főzélékfélék ültetését ajánlja. Egyidejűleg figyelmezteti az alispán a munkásokat, hogy március 30-ig az eddigi szokásos feltételek mellett kössék meg az aratási szerződéseket, hogy ezáltal biztosítsák maguknak a keresetét.

A vetőmag gyors szállítása. A vetőmag akadálytalan és gyors szállítása tárgyában a kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki. E rendelet végrehajtása gyanánt az Államvasut igazgatósága rendeletileg intézkedett, még pedig a következőképpen: Az egész és fél kocsirakomány, valamint a 3000 kilogramm kihasználással állomási kocsiban továbbított vetőmagküldemények azokon a vonalakon, a hol gyorstehervonatok is közlekednek, ezekkel a vonatokkal, a mely vonalakon pedig csakis katonavonatok közlekednek, az az a legelső katonavonattal továbbíthatassanak, a mely katonavonathoz a kocsik hozzáadhatók. A vetőmagküldemények minden más polgári teheráru megelőznek.

A föld- és az áruüzérek ellen. Ghillány Imre báró földmivélsügyi miniszter üdvös rendeletet intézett a megyék alispánjaihoz, a háborús helyzeten elősködő föld- és áruüzérek ellen. A

ALKALMI VÉTELEK.

9 darab ELSŐRANGU IMPORTÁLT

belga tenyészmén
bevonulás miatt
minden elfogadható árban eladó

MENZELES TESTVÉREKNÉL, NAGYKANIZSA.

Ugyanott egy elsőrangú eredeti belga mén bérbeadatik.

KÉRJEN
MUTATVÁNYSZÁMOT

a **Gazdasági
Lapokból**..
modérn-független-
gazdasági-szaklap

BUDAPEST

VIII. k. József-u. 15sz.

háboru okozta gazdasági zavar sok alkalmat nyújt a lelkesimeretlen üzérkedésnek arra, hogy a tanácstalan kisembereket alaptalan ijeszgetéssel és a magánvagyon biztossága iránti bizalom megrendítésével káros ügyletek kötésére bírják. Nevezetesen egyes közvetítők a kiscgazdák állatait és terményeit is potomáron igyekeznek összevásárolni, hogy drágán adhassák tovább. E műveletek érdekében azal rémitik a kiscgazdákat, hogy a hadsereg egyszerűen megfosztja őket terményeiktől és marháiktól, vagy a betörő ellenség veszi azokat el erőszakkal s így, hogy ezt megelőzzék, tanácsos azokon bármi áron is tulajni. Az eseteknek jelentett katonák itthonmaradottjai egyes üzérkedők birtokuk olcsó ároni eladására igyekeznek rábírni, hogy a rendes viszonyok beállta után az ekként olcsón összedett földet parcellázzák. A hazai földet a spekuláció tehát a legszomorubb körülmények közt iparkodik elvonni a falusi termelő néptől, hogy később drágábban adja nekik vissza. Az alispánok a földmivvelésügyi miniszter rendelete alapján fölhívták a főszolgabírák és jegyzők figyelmét erre a körülményre.

A tengerikészletek bejelentésének újabb határideje. A Budapesti Tudósító jelenti: Miután a közlekedési nehézségek miatt a földmivvelésügyi miniszternek a tengerikészletek önkéntes bejelentésére vonatkozó felhívása igen sok helyre megkezdve érkezett meg, a miniszterium f. évi márczius 1-én lejáráó bejelentési határidőt márczius 15-ig meghosszabbította. Ennélfogva mindazok, a kik a házi és gazdasági szükségleten felül meglévő tengerikészleteket az Országos Gazdasági Bizottságnak megvételre még fel nem ajánlották, a községi előljáráósnál márczius 15-éig bejelenthetik készleteiket. A márczius 15-ig bejelentett készleteket a földmivvelésügyi miniszter a hatóságilag megállapított árnál magasabb áron veszi át, nevezetesen a közönséges és lófogó vagy kevert tengeri kivételes ára q. 27 korona, a cinquantin, florentini putyi és fehér gömbölyü tengeri kivételes ára pedig 30 korona. A megvett tengerit az eladó egységes minőségben időszakilag száraz, morzsolt és rostált állapotban a rendelkezésére adott sárakokban, vagy esetleg nyílt fuvarban a legközelebbi vasuti, vagy hajóállomásra szállítva, akkor tartozik átadni, mikor erre felhívják. A tengeri ára az átvételkor készpénzben azonnal kifizetetik; készpénzfizetés nélkül a tengerit eladó nem köteles átadni. Minden eladó köteles akkor, mikor tengerije már száraz és szállítható, a községi előljáráósnak ezt azonnal bejelenteni. Ha az átvétel április vagy május havában történik, a vételárhoz a közönséges vagy lófogó, vagy kevert tengerinél havonként 1 korona, egyéb tengerinél havonként 50 fillér többlet jár az eladónak.

A kukoriczaliszt kötelező használatának elhalasztása. A kormány tudvalevően elrendelte, hogy a buza- és rozslisztkészletek kimérlése céljából a kenyér, kenyérmű és más sütemények előállításával foglalkozó vállalatok, üzemek, vagy iparosok márczius 1-étől kezdve a sütésnél buza- és rozslisztet, vagy ezeknek árpaliszttal eszközölt keverékét csak akkor használhatják és elkészítettésszátásításra csak akkor fogadhatnak el, ha a fölhasznált lisztmennyiségnek legalább ötven százaléka kukoriczaliszt. Azonban elég mennyiségű kukoriczaliszt ez idő szerint még nem áll rendelkezésre. Ennélfogva a kormány, mint a Budapesti Tudósító értesül, egyelőre függőben tartotta az említett rendelet végrehajtását és fölhatalmazta a belügyminisztert, hogy a kukoriczaliszt kötelező használatára vonatkozó rendelet életbeléptetésének idejét kellő mennyiségű tengeriliszt forgalombajutásához képest akár az egész ország területére, akár egyes részeire ő állapítsa meg.

A vetőmag beszerzése. A felvidéki miniszteri kirendeltség a körzetébe tartozó gazdaközönség vetőmag szükségletének beszerzéséről a következő módon gondoskodik: Ahol a községben gazdakör, vagy szövetkezet működik, a vetőmagszükséglet ezeknél jelentendő be, ahol gazdakör, vagy szövetkezet nincs, ott az összeírást a községi előljáráóság foganatosítja, közép- és nagybirtokosok a bejelentést közvetlenül eszközlik. Az összeírás, illetve bejelentés az illetékes vármegyei gazdasági fel-

ügyelőhöz küldendő be, aki a vetőmag szállításáról gondoskodik. A vasuti szállítás nehézségei miatt a felvidéki kirendeltség az idén vetőmagraktárakat állít fel, ahonnan a kérelmezett magvakat a gazdakörök, szövetkezetek testületileg, a közép- és nagybirtokosok egyénileg átvehetik vetőmagszükségletüket.

A vetőmagpiacszól. A kedvező időjárás és a vasuti forgalomnak a vetőmagvak szállításánál történt megkönnyítése következtében rendkívül nagy a forgalom úgy a gazdasági, mint konyhakerti és virágmagvakban. Lóheremagban ólomzárólt áruban a gazdák részéről nagy a kereslet és ezen minőségű áru ára az utóbbi napokban szilárd irányzat mellett emelkedett. Olaszország szintén emelte árait, mely körülmény a hazai árura is befolyással volt. Luczernamag változatlanul szilárd irányzatot követ. Hazai áru kínálata hiányzik. Baltaczinmagból a készletek ugyan megcsappantak és jó minőségű áruban a kínálat csaknem teljesen hiányzik. Fehérhere a kiviteli tilalom következtében változatlan. Köles rendkívül szilárd irányzatot követ. Tavaszai búkköny ára ismét emelkedett. A kereslet rendkívül nagy. Répamagban nagy számban érkeznek be a megrendelések. A gazdák sietnek szükségletüket fedezni, hogy a németországi kiviteli tilalom folytán kevesebb készletből biztosítsák magokat. Nyersáruért az árak 100 kilogrammonként koronákban a következők: Lóheremag természetűtől arankamentes 220—240, arankamentességre alkalmas 180—205, nagyaránkás 140—150, luczernamag természetűtől arankamentes 210—220, szép sárgaszínű 190—200, kereskedelmi áru 150—160, lenmag 46—48, köles 40—42, baltaczim 60—62, búkköny tavaszai 53—54, fehérhere 240—270.

Ausztria mezőgazdasági fejlődése sokkal erőteljesebb, mint Magyarorszáé, mert míg Magyarország buzatermésének átlaga az utóbbi 17 évben csak 10·9 százalékkal, addig Ausztriáé 27·4 százalékkal emelkedett. Árpatermésünk ugyanezen idő alatt 19·6 százalékkal, Ausztriáé ellenben 64·3 százalékkal növekedett s ennek folytán Ausztria néhány év múlva ugyanannyi, vagy még több kalászt fog termelni, mint Magyarország s átveszi a mezőgazdasági terén is a vezető szerepet. Mindez azért van így, mert úgy látszik, mi sohasem fogjuk megtanulni, hogy nagy termést csak a jól trágyázott föld adhat. Istállótrágya-termelésünk a háboru folytán ugyancsak megcsappant s mégis tavaszai műtrágya fogyasztásunk 25—30 százalékkal csökkent. Ezzel szemben Ausztria műtrágyafogyasztása 50 százalékkal növekedett. Tehát most, amikor a többlettermes kihatással lesz hazánk jövő boldogulására, talajaink tápanyagszükségletének fedezése nemhogy előre haladna, hanem nagyon is számottevően megcsökkent.

A tavaszai vetés biztosítása Ausztriában. Wienből írják, hogy a Wiener Zeitung közli a földmivvelésügyi miniszternek a belügyminiszterrel egyetértésben kiadott rendeletét mult hó 15-ről az 1915. évi tavaszai vetések mezőgazdasági munkáinak biztosítására vonatkozólag. A rendelet kötelezi az összes földbirtokosokat, hogy összes termőföldjeiket, amennyiben őszi vetéssel már bevetve nem lennének, most tavasszal vessék be. A rendelet másik része a gazdasági bizottságokat utasítja, hogy a kellő utánjárással gondoskodjanak arról, hogy a tavaszai vetést kellő időben és teljes mértékben eszközöljék.

Galicia mezőgazdasága. A galiciái gazdasági szervezeteknek a háboru után Wienben létesített középponti egyesülete tanácskozásokat folytat az iránt, hogy Nyugat-Galicia 34 kerületét milyen mértékben kellene segítő-akciókban részesíteni az állam részéről, hogy a mezőgazdaságot újból föllendítsék és hogy a tavasz közeledésével szükségessé vált vetőmunkát elvégezhessék. A tanácskozás eredményéről az hallatszik, hogy terjedelmes, statisztikai táblákkal ellátott memorandumot dolgoztak ki, amelyben az igényelt összeg 431.510,775 koronát tesz ki. Azt is javasolják, hogy Krakóban országos bizottságot létesítsenek és hogy ez bizassék meg az akció keresztülvitelével. A kormány, hír szerint, már meg is kezdte a tárgyalásokat a segítő-akció ügyében.

Románia gabonakészlete. Bukarestből írják: A kereskedelmi miniszterium legújabb

kimutatása szerint Románia ellenőrizhető gabonakészlete január végén a következő volt: *Buza* a vasutakon és kikötőkben 502.433 q, az országban elosztva 2,058.253 q. *Liszt* ugyanezekben a helyeken 3460 és 318.415 q. *Rozs* 166.893 és 66.167, raktárakban 5.960 q. *Árpa* 1,973.633 és 978.666, raktárakban 414.000 q. *Zab* 158.149 és 808.632 q, raktárakban 30.158 q. *Tengeri* 1 millió 743.729 és 9,244.011, raktárakban 131.940 q. Az összes ellenőrizhető készlet tehát 18,941.167 q, az 1914. év végén kimutatott 20,522.167 métermázsával szemben.

A földbérletek drágulása Poroszországban. Berlinből jelentik, hogy a földbérletek ára az elmúlt évben jelentékenyen emelkedett. 1914-ben 37 birtoktest bérlete járt le. Ezekért eddig 534.346 márkát, vagyis hektáronként 33·5 márka bért fizettek. Az új bérbeadásnál 773.083 márkát, vagyis hektáronként már 49·1 márkát értek el. Az 1915 január elején lejárt 46 birtoktest bérösszege 790.572 márkáról 1,085.123 márkára emelkedett. A mezőgazdasági termelés értékének növekedését jelzik ezek a számok kétségtelenül.

A nyerseukor új árszabása. A kormány a következő rendeletet adta ki. A cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítése tárgyában kiadott, s a Budapesti Közlöny 1915. évi január hó 26-án 21-iki számában közzétett rendelete értelmében a kereskedelemügyi és földmivvelésügyi miniszterekkel, Horvát-Szlavonországra nézve az utóbbi helyett a bánnal egyetértőleg, felerészben a nyerscukorrépatermelők, felerészben a nyerscukorgyárak érdekeltjei köréből alakított négytagú bizottság meghallgatása után azt az árat, amelyet a vételkiszámításnál — a felek újabb megállapodásának hiányában alapul kell venni azoknak a szerződéseknek a teljesítésénél, amelyekben a szállításra lekötött cukorrépa vételára valamely tőzsde nyerscukor árjegyzései havi átlagának alapul vételével van meghatározva, az 1915. év január havára egy métermázsára nyerscukor tekintetében a prágai tőzsdén jegyzett, aussigi rakodóparti (ab Aussig Landungsplatz) középár helyett 25 korona 40 fillérben, az ugyanott jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig 24 korona 80 fillérben állapítja meg. A mint látható, ez a módosítása a cukorpénz alapját tevő nyerscukorárnak, a nagy termelőkre kedvezőbb, mint az előbbeni ármegállapítás volt.

Requirálni kell a rézgálicot. Szentesről jelentik: Csongrád vármegye törvényhatósági bizottságának Cicatricis Lajos dr. főispán elnöklésével tartott közgyűlésén, Sólya Gyula indítványára elhatározták, hogy fölírnak a földmivvelésügyi miniszterhez és a rézgálicz requirálását kérik. A mezőgazdasági bizottság által rendelkezésre bocsátott mennyiséget ugyanis annyira tuljegyezték, hogy a kisbirtokosoknak nem jut belőle és így nem védekezhetnek a peronoszpora ellen. Ezzel szemben jellemző körülmény, hogy egyes készlettulajdonosok a vidéken hallatlan árért kínálják a rézgálicot.

A zöldségtermelés érdekében. A földmivvelésügyi miniszter arra törekszik, hogy a természet fokozásával a közlekedés zavartalansága biztosítsa; evégből úgy rendelkezett, hogy az állami kertészeti és gazdasági telepek elsősorban korai zöldségeket és kerti veteményeket termesszenek és pedig az eddigi kerti természetes keretein túl, lehetőleg mind azoknak a szántóföldi területeknek ilyen módon történő hasznosításával, a mely területek egyébként még elfoglalva nincsenek és egyik vagy másik zöldségmű vagy veteménytermesztésre alkalmasak. Ilyen korai termények volnának főleg a következők: Előcsirázott korai és középkori burgonya, kifejtő borsó, fehérmagvu, de zöld főzésre is alkalmas bab, murepá (carotta), rövid és középhosszu fajtakban, spenót és sóska, főzelék-tök, Jánosnapi káposzta, kalaráb, csemege-tengeri, hónapos és nyári retek, saláta, továbbá dinnye, uborka. A korai természet mellett nem hanyagolandók el természetesen a későbbi fogyasztásra alkalmas zöldségfélék sem, aminők a paradicsom, paprika, hagyma, a téli fejes káposzta, az olaszkel, a sütőtök, stb. Az állami kertészeti és gazdasági te-

lepek ez évben kétszáz holddal nagyobb területet vettek kertészeti művelés alá. Arra is kötelezte a földművelésügyi miniszter a telepek vezetőségeit, hogy a helybeli és vidékbeli természeteket buzdítsák és lássák el megfelelő tanácsokkal, ha pedig felesleges palántái maradnának a telepeknek, azokat is bocsássák ingyen a természetközönség rendelkezésére.

A háború és a chilei salétromipar. Valparaisóból írják: A háború kitörése után a salétromiparban várható alakulásokról nagyon pesszimiztikus volt a vélekedés. Az export megcsappadása folytán egyesek attól féltek, hogy nem lesz ok és mód a munka folytatására, sőt a salétromipar autoritásai is azt a véleményt hangoztatták, hogy a háború tartama alatt feldolgozandó salétrom mennyisége a normális idők produkciójainak legfeljebb 50 százaléka, tehát hónapoként csak két és fél millió métermázsára rughat. Megemlítjük ennél fogva, hogy július közepén 134, szeptember 30-án 69 salétromgyár dolgozott, tehát 65 megszüntette az üzemet. Január elsejétől július 31-ig 5,404.729, augusztusban 4,830.233, szeptemberben 2,856.690 métermázsás produkció volt, míg az októberit 2,400.000, a novemberit 2,000.000, a decemberit 1,500.000 métermázsára becsülik. Az összes produkció tehát 1914 augusztus elsejétől december 31-ig 13,586.833 métermázsas. A kormány minden lehetőséget elkövet, hogy a semleges államokban új fogyasztó területeket szerezhesen, de ez sok akadályba ütközik, mert Chilé kevés semleges hajó érkezvén, nem lehet nagyobb export tevékenységet kifejteni. Októberben különben Európába 1,075.444, az Egyesült-Államokba 283.600, más országokba 153.453 métermázsas, összesen 1,512.796 (spanyol) métermázsas salétromot exportáltak a múlt év október hónapjaiban elszállított 6,849.747 métermázsával szemben.

„Hangya“ a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete. Az országnak alaptőke, áruforgalom, működési hálózat és taglétszám tekintetében legnagyobb fogyasztási és értékesítő szövetkezete, a „Hangya“ most adta ki 1914. évi jelentését, melyből megállapíthatjuk, hogy a háború folytán keletkezett közgazdasági zavarok a „Hangya“ életműködését is befolyásolták ugyan, de fejlődését meg nem akasztották. A kimutatott 30,218.913 kor. 30 fillér áruforgalom nagyobb összegben szerepelne a mérlegben, ha az augusztustól december végéig sokszor heteken át nem lett volna felfüggesztve. Augusztus óta természetesen új szövetkezetek sem szervezettek, mert a mozgósítás a fiatalságot ritkította meg, amely a szövetkezeti eszme iránt a legtöbb fogékonysággal bír. Az igazgatók és boltkezelők bevonulása szintén kedvezőtlen esemény volt a szövetkezetek életében. A szövetkezetek összes áruforgalma, beszámítva a tagok által termelt és a helyi piacokon beszerezett cikkek értékét, körülbelül 60 millió korona volt. A „Hangya“ duzzadó életéről tanuskodik, hogy a falusi „Hangya“-boltok országos hálózata a háború okozta elemi csapások dacára is megmaradt a maga teljes épségében s enyhítő hatással volt azokra a közgazdasági bajokra, amelyeket a háború felidézett. A Hangyának 570 alkalmazottja közül — akiknek legalább is fele nő — 180 hivatott zászlók alá, tehát elképzelhető, hogy milyen erőfeszítéssel kellett a központnak dolgoznia, hogy 1276 szövetkezetet elláthasson és irányíthasson. „Hangya“-boltok forgalma mindenütt emelkedett, mert a „Hangya“ anyagi ereje révén olyankor is elláthatta szövetkezeteit cikkekkel, mikor más falusi üzletek a fogyasztók igényeit kielégíteni nem tudták. 1898-ban, az alapítási évben, volt az intézetnek 2 alkalmazottja, most már 520-nak van dolga. A „Hangya“-boltok száma: az első üzleti évben 65, a múlt 16-ikban 1276. Az alaptőke az alapításkor 60.000 K, 1914-ben 2,486.700 K, a tartalékalap 450.000 K. A rendezési és értékesítési alap 600.000 K-ról 850.000 K-ra emelkedett. A mérleg tiszta feleslege az előző évi 208.282 K-val szemben 242.642.72 K. Tudva azt, hogy az áruhitel sokszor a könnyelmű költségek forrása, a múlt évben is iparkodtak úgy a központ, mint a szövetkezetek, a háztartási cikkeknek

hitelre vásárlását beszüntetni. Az eredmény itt is kedvező, mert a szövetkezetek tartozása 300.000 K-val kevesedett. A kereskedelmi ismeretek s áruismeret fejlesztésére és a szövetkezetek gondozására 440.227 K-t fordított. Hadi kölcsönre a „Hangya“ 250.000 K-t, a tisztviselői kar 116.350 K-t, a szövetkezetek és tagok 383.000 K-t jegyeztek. Szövetkezeink tagjainak jegyzése tulajdonképpen sokkal nagyobb, mert nagy részük tagja egyúttal valamely hitelszövetkezetnek és ott jegyzett a kölcsönre. Hadbavonultak érdekében megindított társadalmi munkában is mindenütt ott látjuk a Hangyát és szövetkezeteit. A háború kezdete óta 21 ágyas hadikórházat tart fenn a „Hangya“ intézeti székházában. A fogyasztási szövetkezetek a hadbavonultak és sebesültek érdekében szinte teljesítették kötelességüket, mire nézve a jelentés a következőket mondja: »a gazdasági téren elért sikerek mellett legnagyobb gyönyörűségünket ama lélekemelő cselekedetekben találjuk, melyek a szövetkezeti eszmének üdítő és felfrissítő erkölcsi forrásaiból fakadnak. A szövetkezeti társadalom áldozatkészsége a hadbavonultakkal, ezek hozzátartozóival s a sebesültekkel szemben, a legbeszédebb bizonyítéka annak, hogy szövetkezeinkbe azok tömörülnek, akik a nagy nemzeti és eszményi célok kultuszát közéleti munkásságuk szövetnekének tekintik.« A szövetkezetek tagjairól a következő megemlékezés történik: tisztelettel, csodálattal, lelki gyönyörűséggel és hazafiúi büszkeséggel kell megemlékeznünk szövetkezeink tagjairól, arról a több százezer földmivelőről, akik világszerte híressé vált harci érényeikkel a magyar nemzetnek már eddig is sok dicsőséget szereztek. A hivatalos adatok, tehát a legnehezebb hitel- és áruforgalmi viszonyok közt elért sikerek igazolják, hogy a szövetkezeti eszme nálunk is termékeny talajra talált s hogy földmivelőink az ebben rejlő erőt felismerték és ki is használják. A „Hangya“ elnökévé Desseffy Emil gróf választották, elődjei Károlyi Sándor gróf és Pallavicini Ede őrgróf voltak. Vezérigazgató kezdetől fogva Balogh Elemér.

Ausztria közreműködése Magyarország gazdasági fejlődésében. Vas Ferencz, az Első Magyar Iparbank elnöke, február 26-án este a Niederösterreichischer Gewerbeverein teljes ülésén nagy és előkelő közönség jelenlétében Ausztria közreműködése Magyarország gazdasági fejlődésében czímmel felolvasást tartott. A hallgatóság soraiban a bécsi közgazdasági és pénzügyi világ kiválóságai foglaltak helyet és nagy érdeklődéssel hallgatták az előadást. Vas Ferencz szerint Magyarország gazdasági tevékenysége nem elégséges arra, hogy folyton emelkedő állami és kulturális feladatainak megfelelhessen. Gazdasági politikát Ausztria és Magyarország csak közösen csinálhat. Eddigi tevékenysége után és anyagi érdekeltsége alapján az osztrák közgazdaságnak egyik legfontosabb feladata, hogy a magyar gazdasági politika egészséges irányításában közreműködjen. Ennek a gazdasági politikának is nagyszabású, de a modern viszonyoknak megfelelő munkamegosztás lehet csak a lényeges tartalma. Arra már nem lehet gondolni, nem is gondol senki, hogy ez a megosztás, mint valamikor, az egyik felet tisztán agrárius, a másikat tisztán ipari tevékenységre utalja. Égetően szükséges, hogy erős programban történjen megállapodás, mely a magángazdasági viszonyokat kellően figyelembe véve, mindkét államnak módot adjon arra, hogy gazdasági tevékenységének maximumát elérje. A nagy feladat megoldását oly módon kellene megközelíteni, hogy egy magánérdekeltekből álló közös gazdasági szervezet alkottassék meg, amely szorgos munkában arra törekedjen, hogy az igazi ellentétek áthidalassanak, a vélt ellentétek pedig kiküszöböltesenek.

Gazdasági intézkedések Dániában. Koppenhágából írják, hogy a belügyminisztérium eltiltotta a rozs, buza, burgonya, valamint a Dániában termelt árpának szeszgyártásra való felhasználását. Külföldi gabonát is csak abban az esetben lehet a szeszgyártásra felhasználni, ha a szeszfőzők saját céljaikra közvetlenül importálják és ez alól kivételt csak azok a külföldről behozott készletek alkotnak, amelyek a rendelet életbeléptekor már Dánia területén

voltak. A rendelet természetesen kedvezőtlenül befolyásolja a szeszgyártást és sok szeszfőző máris beszüntette üzemét. Végül érdekes még megemlíteni, hogy a kormánykörök komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a mostani kivételes idők alatt egyáltalában eltiltsák mindennemű szeszszítást előállítását.

Az osztályorszjáték osztaléka. A Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályorszjáték-Részvénytársaság február 26-án tartotta meg tizenhetedik rendes évi közgyűlését, a melyen tizenkilenc részvényes jelent meg 3430 részvény képviselőben. Az évi jelentés elfogadása és a mérleg megállapítása után a közgyűlés elhatározta, hogy a részvények a 17. számú kamat- és osztalékszervevénye negyvenhét, az alapító igazolványok 17. számú szervevénye huszonhét koronával e hónap 24-ikétől kezdve beváltassák. A közgyűlés a felmentvényt az 1914. évre az igazgatóságnak is, a felügyelőbizottságnak is megadta és a felügyelőbizottság eddigi tagjait az 1915. évre újból megválasztotta.

S Z E S Z.

Az osztrák szeszszindikátus a szeszárakat e héten 10 koronával felemelte és nálunk is ilyen szilárd irányzat uralkodott és élénk érdeklődés és gyér kínálat folytán a szeszárak szilárdak és drágábban zárulnak.

Finomított szeszben a kínálat gyér és jóval magasabb árakat engedélyeznek és nagyban 96—100 K. törtétek eladások adózatlanul és 255—259 K. adózatlanul, míg ellenben prompt szállításra mert kötéssre nem adnak el

Denaturált szeszben alig van kínálat és vevők prompt áruért nagyobb árakat engedélyeznek.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről gyér a kínálat és néhány tétel jegyzésen alól 2 kori talált vevőre.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 77—80 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva nagyb.	243.50—244.—K
» adózatl. nagyb.	84.50—85.—»
» » kis. tét. adózva	246.—247.—»
» » » adózatl.	87.—88.—»
Nyersszesz adózva nagyban	242.—243.—»

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi márczius hó 5. napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Gazdasági Lapok“ részére.)

Fölhoztak a szokott községekbe 200 szekér réti szénát, 125 szekér muhart, 5 szekér zsupszalmát, 80 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 40 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 100 zsák szecska.

A forgalom élénk.

Arak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. 6. 1040—1340, réti széna II. r. 6. 700—1000, réti széna csomagolása 600—640, muhar 1060—1500, zsupszalma 900—1000, alomszalma 700—800, takarmányszalma ———, tengeriszár ——— zabos-bükköny 1000—1300, lóhere ———, luczerna 1100—1400, köles ———, sarju ———, szalma szecska ———.

Összes kocsiszám 450 Összes súly 140.000 kilogramm.

NYILTTÉR.

(E rovatban közlőtekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

JÓ VÉDŐOLTÓ-ANYAG

az, a melyik alkalmazkodik a beoltandó állat korához, fajtajához és egészségi állapotához. Jó védő-oltóanyag az, a melyik a legnehezebb fertőző-dőtségi viszonyok között immunizál.

Fertőzött viszonyok között használjuk a

JENNER PASTEUR-INTÉZET szérumos oltóanyagait,

a melyekkel a szervezetbe jutott fertőzőcsírákat előzetesen el lehet fojtani, a szervezetet pedig normálisra megerősíteni, mielőtt az oltóanyag-kulturát beadjuk.

Felelős főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

ORSZÁGOS ÉRDEK,

hogy az idei termés fényesen sikerüljön, kötelessége tehát minden földbirtokosnak a tavaszi vetést idejekorán kártevések ellen megvédeni. A vetőmagnak ellenségei: a varjúk, egerek, hangyák és az üszök, melyek ellen biztos védelmet nyújt a kitűnő

csávázószer, mely 8 év óta bevált, miként azt tudományos intézetek, valamint gyakorlati gazdák alapos kísérletei hitelesen bizonyítják. A Corbin nem befolyásolja a vetőmag csirázóképeségét! Buza, rozs, árpa, zab, kukorica, répa, kender, konyhavetemény stb. magjainál alkalmazható egyaránt kitűnő eredménnyel. **A jelenleg drága kékkövel való csávázás, mely csak üszök ellen véd, teljesen elmaradhat.**

Megrendelések idejekorán, lehetőleg azonnal eszközrendők, mert a vasuti szállítás számos vonalon akadályllyal jár.

Rögtön küldünk árajánlatot (igen egyszerű), használati utasítást és bizonyítványmásolatokat érdeklődőknek.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára, Ujpesten.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten, IX., Kálvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 13 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.527.960
Tartalékok	3.846.908
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tűzkárokból	12.385.000
	jégkárokból
Biztosított érték tűzben 1913. évben	980.000.000
	jégben
Értelmezlet állománya	17.370.144

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és főintézménye a „GONDVISELES” Országos Központi Segélyező Társulat Budapest, IX., Kálvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási-osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

A „Gondviselés” Társulat elnöke: Emödy József, igazgatósági tagok: Láng József, Lovag Ember Károly, Czobor László, Meskó Pál, Nérei Ödön és ügyvezető igazgató Paur Ödön.

SZŐLŐOLTIVÁNY-ujdonságok csemege- és borfajokban, legjobb minőségben és mégis olcsón.

1000 drb prima, gyökeres, 2 éves oltvány	K 200.-
1000 drb prima, gyökeres oltvány	K 180.-
1000 drb prima, sima oltvány	K 90.-

Amerikai vesszők:

1000 drb prima, gyökeres Riparia Portalis	K 38.-
1000 drb prima, sima Riparia Portalis	K 8.-

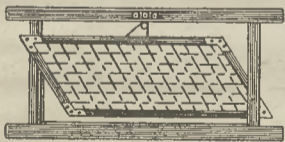
Hazai vesszők:

1000 drb 2 éves, gyökeres	K 50.-
1000 drb 1 éves, gyökeres	K 40.-
1000 drb sima	K 8.-

Kapható oltvány és hazai vesszőkből 54 fajban. Kérjen ingyen kimutatást.

SZÉKELY MIHÁLY
nyug. postafőtiszt, szőlőnagybirtokos, **GYÖNGYÖS.**

Farkas rendszerű Sodronyüveges istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa Budapest Lehel-u.8

Összes készítményeink beszerezhetők a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű Idomvas-ablakok

legerősebb legolcsóbb

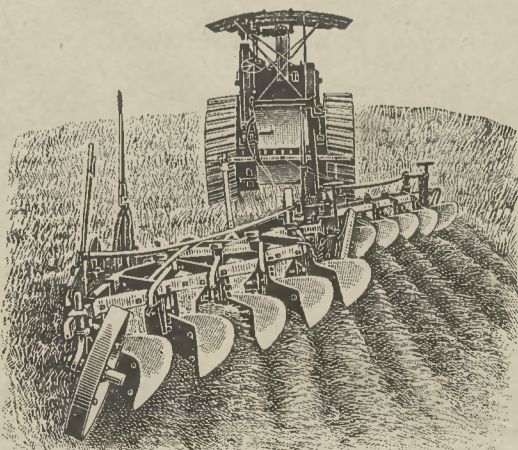
A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal vagy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadó-hivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legerősebb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást úgy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcsepplőkről, gőzautókról, gőztűzhengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u.28.

Meghívás

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

73-ik rendes közgyűlésére,

mely 1915. évi március hó 10-én, délután 6 órakor, a bank üléstermében (Budapest, V., Fürdő-utca 2.) fog megtartatni.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelőbizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Igazgatósági választások.
4. A felügyelőbizottság választása.

Az alapszabályok 18., 19., 20. és 21. §-ai értelmében mindazon részvényesek, kik részvényeiket három nappal a közgyűlés megtartása előtt az ezen meghívásban megjelölt helyek egyikén leteszik, jogosítva vannak a közgyűlésen résztvenni. Azonban szavazásra csak azon részvényesek jogosítanak fel, melyek a közgyűlést megelőzőleg három hónapon át a bank könyveiben a letevő nevére vannak írva.

Minden részvényes meghatalmazott által is képviselhető magát, kinek azonban szintén szavazóképes részvényesnek kell lennie. A részvényekkel együtt az alapszabályok 18. §-a értelmében folyó évi március hó 6-ig az alant felsorolt helyek egyikén teendőek le:

Budapesten:	a bank értékpapírpénztáránál,
Brassóban:	a bank fiókjánál,
Debrecenben:	az Alföldi takarékpénztáránál,
Eszéken:	a bank fiókjánál,
Fiumében:	a bank fiókjánál,
Kassán:	a Kassai jelzálogbank r.-t.-nél,
Kolozsvárott:	az Erdélyi bank- és takarékpénztár r.-t.-nél,
Lugoson:	a Kereskedelmi bank r.-t.-nél,
Marosvásárhelyen:	a Marosvásárhelyi bank- és takarékpénztár r.-t.-nél,
Miskolcon:	a Borsod-miskolci hitelbanknál,
Nagykanizsán:	a bank fiókjánál,
Nagyszombatban:	a bank fiókjánál,
Pozsonyban:	a Pozsonyi általános takarékpénztáránál,
Sopronban:	a bank fiókjánál,
Szegeden:	a May R. Miksa cégnél,
Temesvárott:	a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági banknál,
Ujpesten:	a bank fiókjánál,
Ujvidéken:	a bank fiókjánál,

hol is az 1875. évi XXXVII. t.-c. 198. §-a és az alapszabályok 45. §-a értelmében az átvizsgált évi mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapest, 1915. évi február havában.

(Utánnomlás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Haszonbérbeadandó birtok.

A gyulafehérvári róm. kath. székeskáptalan az 1915. évi október hó 1-től kezdődőleg haszonbérbe adja az **Alvinc-Borberek-Sibisán község** (Alsófehér megye) határán fekvő **tagosított mezőgazdasági birtokát** 6 (hat) egymásután következő évre.

Ezen birtok áll mintegy

583 kat. hold szántóból, 156 hold rét és 24 hold legelőből.

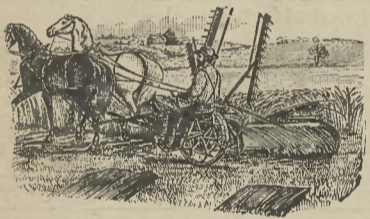
Külön egyezség szerint haszonbérbe adja még Alvinc községben levő következő ingatlanait és jogait:

1. Egy háromkövü lisztelő vizimalmot.
2. Két lakosztálylyal bíró belső telket.
3. Ugynevezett „Galamb“ vendéglőt.
4. A két országos vásáron a vámszedési jogot.

A bérleti feltételek megtekinthetők a székeskáptalannál.

Pályázati határidő **1915. április hó 1.**

Gyulafehérvár, 1915. január hó 18-án.

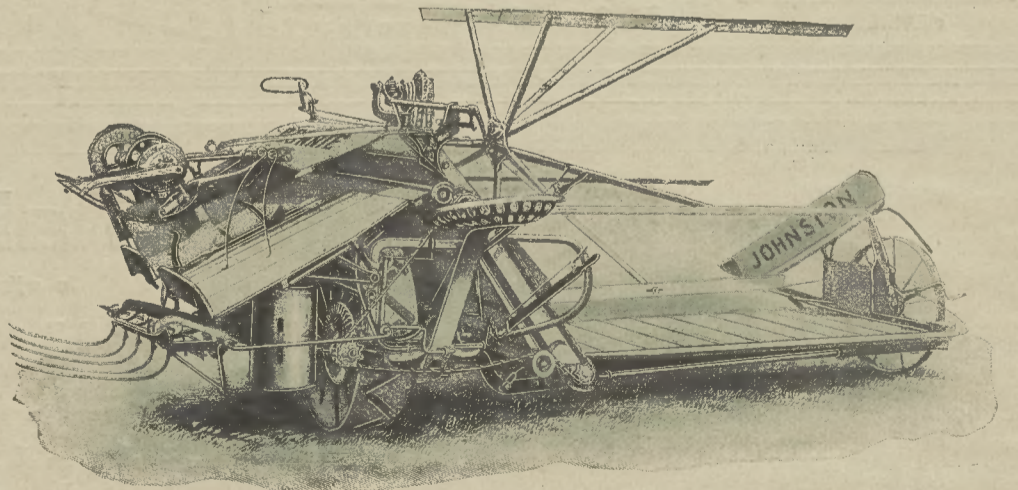

„JOHNSTON”

eredeti amerikai aratógépek, ugy szerkezet mint jó anyag tekintetében,

a legtökéletesebbek.

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében, ajánljuk „Johnston” gyártmányu amerikai aratógépeink **sürgős** beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges.

Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf Melichar Ferencz

Magyarországi
vezérképviselő

SZÜCS ZSIGMOND
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.